

EVANGÉLIKUS Élet

**Kemenesaljai
pillanatképek Bobárról**

**Pótlékokkal
körbevéve,
Istenre utalva**

**Mások bátorítóivá
legyünk**

*Otthonunk
a templom*
Nyár végi leltár

**LEGFRISSEBB
GYERMEKKÖNYVÜNK
10% KEDVEZMÉNNYEL**

MÉLYEBB TUDÁS. MÉLYEBB HIT.

A HÓNAP KÖNYVE

Hogyan kapcsolódnak a dinók a Bibliához?

AUGUSZTUS HÓNAP KÖNYVE MEGVÁSÁROLHATÓ
ÜZLETÜNKBEN VAGY A LUTHERKIADO.HU OLDALON.

ELŐRE ÉS VISSZA

Nyárzáró lapszámunkat tartja kezében az olvasó. Az elmúlt hetekben zajlott, gazdag programkínálatú hittantáborokról éppúgy beszámolunk, mint arról, miként kezd az új tanévet az evangélikus köznevelési intézményhálózat. Még egyszer felidézünk a júliusi Szélrózsát is: ez alkalommal tucatnyi résztvevő szóval meg, személyes vallomásaikkal alkalmat adva arra, hogy mindannyian elgondolkozhassunk az ideai igei mottó, a „Közöttetek van” valóságáról.

Ilyentájt óhatatlanul leltárt készítenk, hiszen nemcsak a tanév kezdődik, hanem egy újabb munkaév is. Ráadásul idén ősztől korábban nem látott feladatokkal kell majd egyházunknak – miként a családoknak, más közösségeknek is – szembenéznie a háborúval összefüggésben kialakult energiaválság és az ennek nyomán meghozott kormányzati intézkedések miatt.

„Keresztyénként nem úszhatjuk meg annak a vizsgálatát, hogy van-e abban személyes felelősségünk, hogy ide jutottunk. Egyszerű lenne azt mondani, hogy nincs. De lelkünk mélyén homályosan érezzük, hogy akarva-akaratlanul mi is belekerültünk a nagy gépezetbe. [...] fogyasztunk és kívánunk és szennyezzünk, és nem tudunk és nem is akarunk igazán kilépni ebből. Nem szabad kikerülnünk a bűnbánatot” – írja Mekis Ádám esperes az *Égtájéoló* rovatban.

Stífner-Kőhāti Dorottya is leltárkészítésre sarkall augusztus végi, személyes hangvételű „táskaátrendező” publicisztikájában, hiszen a pakolászás jó alkalom a visszatekintésre, értékelésre és selejtezésre is.

A *Cantate* rovat egyik, az egyházi énekek iskolai tanulására vonatkozó gondolatával zárom soraimat: „Nehéz helyzetben pedig lesz mihez nyúlniuk – tudniillik a diákoknak, amint Ecsedi Zsuzsa írja –: egy-egy énekvers vagy dallamfordulat erőt ad a bajban, segít a személyes istenkapcsolat elmélyítésében.”

■ KÉZDI BEÁTA

Biztonságos közösségek, biztonságos munkahelyek

Kezdődik az új tanév. Az evangélikus nevelési-oktatási intézményrendszer bővüléséről, az egyházunk köznevelési stratégiája által megszabott feladatokról, a digitalizációval összefüggő teendőkről is kérdeztük Varga Mártát, az országos iroda nevelési és oktatási osztályának vezetőjét.

12. oldal

Igei alapkő és tűzoltósági habparti

A Bobai Evangélikus Egyházközség történetében a próbatételek és az örömteli pillanatok szinte a reformáció kezdetétől sűrűn váltották egymást, mivel Luther tanai a kezdetektől elterjedtek Kemenesalján. Ottjártunkkor elsősorban a hálaadásra okot adó jelenkori pillanatokra voltunk kíváncsiak.

22. oldal

Pótlékokkal körbevéve, Istenre utalva

Érdemes volna jobban megismernünk és megszeretnünk a *Zsoltárok* vagy a *Jób könyvének* panaszénekeit, amelyekben a pótlékokról kiderül valódi értékük, és felismerhetővé válik az ember közvetlen Istenre-utaltsága – fogalmazott lapunknak adott interjújában Béres Tamás teológus-professzor.

27. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Pethő-Udvardi Andrea	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Pethő Attila	6
A hónap igéje • Balicza Iván	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Interjú • Biztonságos közösségekről, munkahelyekről Varga Mártával	12
Égtájéoló • Mekis Ádám esperes írása	14
Az igehirdető műhelyében • Az asztalnál: Váraljainé Melis Orsolya	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Fókusz • Fesztiválózó fiatalok, felnőttek Isten országáról	18
Cantate • Oktatás és egyházzene az evangélikus iskolákban	20
Jegyzet • Nyár végi leltár • Stífner-Kőhāti Dorottya írása	21
Riport • Kemenesaljai pillanatképek Bobáról	22
Fókusz • Szakemberek véleménye a fakitermelés változó szabályairól	26
Interjú • Béres Tamás egyházképről, komfortérzetről, változásról	27
Küldetés • Mások bátorítóivá legyünk • B. Pintér Márta írása	32
Múltidéző • Adalékok a Brassói Evangélikus Egyházmegye történetéhez	33
Krónika • Hírek, tudósítások	36
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Koczor Tamás	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Pethő-Udvardi Andrea	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Hódi Márton tervezőgrafikus, presbiter – Pákozdi. A nyíregyházi nagytemplomi gyülekezetből, több generáció óta hívó evangélikus családból érkeztem Pákozdra. Nagymamám szolgálata, másokhoz szeretettel fordulása, nem hivalkodó, csendes hite meghatározó példaképe az életemnek. Sokáig kerestem, hova is tartozom. Középiszkolás koromban erősödött meg bennem az istenhit, majd mamám példáján keresztül egyre jobban a szolgálatban is kezdtem megélni ennek megerősítő erejét.

„Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van” (1Sám 16,7b) – sok kedves ígém van, de ez kiskorom óta meghatározó számomra. Erőt, önbizalmat ad a nehéz pillanatokban, mert tudom, hogy Isten látja a bensőmet.

Feleséggel három csodálatos gyermeket nevelünk. Arra törekszünk, hogy jó példák lehessünk számukra. Rendszeresen részt veszünk az istentiszteleteken, gyülekezeti táborba járunk. Esténként otthon imádságot mondunk, bibliai történeteket olvasunk fel. Örölnék, ha gyermekeink támaszai lehetnének, és ha ők is otthonra találának a pákozdi evangélikus gyülekezetben.

A zene meghatározó az életemben. Gitáron játszom, énekkarban éneklek. Az énekítés felszabadít, meg tudom élni benne a hitemet.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült Szeverényi János lelkész

Államalapításunk ünnepe, augusztus 20. alkalmából Novák Katalin köztársasági elnök állami kitüntetések adományozott. A budapesti Károlyi–Csekonics-palotában tartott átadóünnepségen augusztus 19-én Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetést adta át Szeverényi Jánosnak.

Egyházunk országos missziói lelkésze, az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió igazgatója, a *Híd* evangélikus missziói magazin főszerkesztője az egész Kárpát-medencére kiterjedő rádiómissziós szolgálata, a Keresztyén Ifjúsági Egyesület újjászervezése érdekében végzett munkája, illetve a legszegényebbek körében folytatott szociális tevékenysége elismeréseként vehette át a kitüntetést.

EvÉlet-infó

ORATIO OECUMENICA

Atyánk, azt ígérted, hogy felemeled az alázatosakat, és meggyógyítod a törött szívűeket. Így jövünk ma hozzád. Tudjuk, méltatlanul – de bízva Jézus értünk bemutatott áldozatában, amellyel mégis hozzád kötött bennünket, hogy gyermekeid legyünk.

Könyörgünk egyházadért. Hogy igédet tisztán hirdesse, és evangéliumod eljusson mindenhová a földön. Kérünk, hogy gyülekezetünk – és minden gyülekezet – megálljon az igaz hitben, és igazul éljen ebben a világban. Őrizd meg egyházadat a képmutatástól, tartsd meg attól, hogy bármiféle hatalomtól függjön, és add meg teljes egészségét, ahogy Jézus keresztyén köré gyülekezik. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Könyörgünk azokért, akiknek leginkább szükségük van arra, hogy velük igazságosan és irgalmasan bánjanak. Emeld fel az elesetteket, gyógyítsd meg a betegeket, vigasztald a sírókat, adj reménységet az aggodalmaskodóknak, békítsd meg a lázadókat, frissítsd fel a megfáradtakat, elégítsd meg a szűkséget szenvedőket. Minket is használj fel irgalmas eszközeiként. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Könyörgünk teremtett világodért. Őrizd meg a természet ártó erőitől. S a természetet is óvd meg az ember mindent kizsigerelő önzésétől, szűk látókörű viselkedésétől. Áldd meg kezünk munkáját! Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Könyörgünk a világ békéjéért és igazságosságáért. Tartsd féken a gonosz erőket, korlátozd a zsarnokok hatalmát, adj teret minden jó szándéknak, és juttasd céljához azokat, akiket képmásodra teremtettél. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Hallgass meg minket Jézusért, hogy örömdre éljünk ebben a világban, és örömet láthassuk az eljövendőben. Tiéd a dicsőség örökké! Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 11. VASÁRNAP – JER 6,16–19

Sündisznót simogatni

Nem ígérem meg! A dacos gyermek akár két-három éves korban, akár kamaszként szülei értékrendje, kérései ellen lázad. Különös tehetséggel választja ki azokat a mondatokat, amelyek a leginkább fájnak a szülőknek, miközben kíváncsi tekintettel várja a reakciót. Ilyenkor a csalódott szülő nem mindig tudja életkori sajátosságnak tekinteni a közelség-távolság próbálgatásának vágyát, és a szúrós, bántó megjegyzések mögöttes mozgatórugójaként nem mindig ismeri fel az önálló értékrend kialakításának lépéseit. Ám a lázadás minden esetben az elfogadás próbája: vajon még így is, ilyenek is, ezek után is szeret-e, elvisel-e, gyermekének tart-e?

Emlékszem, egy testvérféltékenységi vita békés rendezési kísérlete után kértem kisebbik lányomat, hogy ígérje meg, többet ilyesmi nem fordul elő közöttük. „Nem ígérem meg!” – vágta rá rögtön, és apró lábával toppantott is hozzá.

Hiába. Mint ahogyan a gyermek a szülőjével teszi, hasonló határfeszítő lázadásba kezd az ember is Istennel szemben. Ahelyett, hogy keresné az „ősi ösvényt”, odafigyelne Isten szavára, követné, egyáltalán kapcsolata lenne vele, az ember maga akarja megkeresni a saját útját, eldönteni, mi a jó számára, tervezni, megoldani, elérni.

Tény, hogy a tetteknek, kimondott szavaknak, tévútra tévedésnek vannak következményeik. Legtöbbször nem is külső fenyegetettség, hanem „saját gondolataink gyümölcsei”, ahogy ezzel a prófétai szó szembesít. Ezek a gyümölcsök nem a Lélekéi, hanem az ember maga körül forgó, önző gondolatai, éppen ezért keserű, rothadt, mérgező gyümölcsök, sokszor nem is ehetőek, máskor egyenesen mérgezők.

Hiába az isteni szövetség, gondviselés, csodákkal szegélyezett történelem, mindez nem elég. Az embernek semmi sem elég, a biztonságos közegből ki akar lépni, fessegeti az Édenkert határait, próbálgatja a Teremtő türelmét. És oda vág, ahol szerinte a legjobban fájhat: nem érdekli az ősi út, a szövetség semmit sem jelent, Istenéről tudni sem akar. Mert könnyebb elfedni vagy letagadni az istenarcúságot, legalábbis addig, amíg nem kell tükörbe nézni.

Hiába a nyugtató isteni ölelés, a kimentő csoda, a bátorító szó, a dacos nép nem akarja az Úr közelségét. Ám vállrándító elutasítása közben is kínlódo reménykedéssel fürkészi, vajon mi lesz a reakció, mit tesz ezután Isten.

Mégis. Sok-sok fejezetet kell elolvasnunk Jeremiás próféta könyvéből, amíg enyhülést, feloldást, találunk. A próféta elsiratja a népet, amely inkább bízik bálványokban, mint a Mindenhatóban. Siratódalt énekel azok felett, akiket saját cselekedeteik ítéltek halálra, majd következik a teljes összeomlás. Végül a legmélyebb eltávolodás, a legkilátástalanabb mélység megtapasztalása után hangzik fel a közbenjáró kérés, majd pedig a reményt keltő prófétai szó. És mi más lehetne Jeremiás végső érve, mint a lázadó gyermeket nevelő szülő: „...hiszen te alkot-

”

tad mindezeket!” (Jer 14,22), a te gyermekeid, hozzád tartoznak, csak te lehetsz a kapaszkodójuk. Ki segíthet rajtuk, ha nem te?

Mégis megenyhül Isten, mert magát meg nem tagadhatja. Várakozóan kémleli a határt a tékozló fiú apja; a jó pásztor megy hegyen-völgyön, szúrós tövisek között is; a fogságból való hazatérést ígéri az Örökkévaló a választott népnek; Egyszülöttjét küldi a világba az Atya. Nem is mond semmit, hanem megölel, felemel, vállára vesz, hordoz, megment. Nem szavaival, hanem jelenlétének megnyugtató,

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: PIXABAY.COM

biztonságot adó erejével csendesít le, azért, hogy a dacos, lázadó gyermek, akit éppen karjaiba zár, a lehető legbiztosabban érezze, tudja, hogy rá számíthat, örökké a gyermeke marad.

■ PETHŐ-UDVARDI ANDREA

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk, keressük önmagunkat, de elfelejtjük, te milyennek látsz minket. Fessegetjük, tologatjuk a határokat, ám ha felemeljük tekintetünket, látjuk, hogy benned mozgunk, élünk és vagyunk. Befogjuk fülünket szavaid hallatán, de a te hangod lelkünkben szólal meg. Vagdalkozásaink, lázadásaink, meggondolatlan mondataink közben sem vágyunk jobban semmi másra, mint arra, hogy átölelj, fogadj magadhoz, szeress, hiszen a gyermekeid vagyunk. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 28.) Pál írja: *Imádkozzatok egyúttal értünk is, hogy Isten nyissa meg előttünk az ige ajtaját...* Kol 4,3 (Zsolt 96,3; Lk 18,9–14; Ef 2,4–10; Zsolt 145) Idegen helyen a legtöbb esetben nehéz kiigazodni. De máris minden könnyebb, ha valaki megmutatja a helyet. Hát még akkor, ha kiderül, hogy nem is annyira idegen az a hely, és én sem vagyok idegen, sőt nagyon várták, hogy hazaérjek! Isten így nyit ajtót minden embernek, és az Úr minden ígéje az ő emberszeretetének hordozója. Mi mást is kérhetnénk tehát az ige hirdetőinek, mint azt, hogy mindig érezzék az istengyermekség örömét, és minden nehézség ellenére higgyék, hogy minden ember javára szolgál, ha egész életükkel Krisztust hirdetik!

Hétfő (augusztus 29.) *Mert úgy tetszett neki [Istennek], hogy megismertesse velünk az ő akaratának titkát, amelyet kijelentett őbenne [Krisztusban] az idők teljességének arról a rendjéről, hogy Krisztusban egybefoglal mindeneket, azt is, ami a mennyben, és azt is, ami a földön van.* Ef 1,9–10 (Zsolt 74,22a; Mt 23,1–12; 1Krn 21,1–14) Egyes emberek mindig is törekedtek rá, hogy az emberiség aktuális tudását egy helyre összegyűjtsék. Vasikos krónikákat írva, könyvtárakat létesítve próbálták megőrizni az utókor számára az elődök szellemi örökségét. A jelenben azonban az átlagember is tudja, hogy kezelhetetlen, átláthatatlan az az adatmennyiség, amelyet az információs társadalmak tagjaiként létrehozunk. Isten mégis meg tudja adni, hogy Jézus Krisztus által mindenki megismerhesse őt, és mindent megtudjon róla, amit tudni lehet.

Kedd (augusztus 30.) *Hit által keltek át a Vörös-tengeren, mint valami szárazföldön...* Zsid 11,29 (2Móz 14,21; 1Sám 17,38–51; 1Krn 21,15–22,1) Sokszor csak a lábam visz előre, de valójában nem akarok haladni, és nem akarom tenni, amit „tenni kell”. Visz a rutin, a megszokott mozdulatok monotonitása mozgatja tagjaimat. Gondolataim pedig egészen máshol járnak: a múltan rágódom éppen, vagy a jövőtől rettegek, de nem a jelenben, nem a mostban élek, így nem is érint meg teremtmény voltom jelenvalósága. Isten vezetése ennek épp az ellenkezője: „...mint aki előtt nem bizonytalan a cél [...], mint aki nem a levegőbe vág...” (1Kor 9,26) Isten vezetése a tudatos jelen megélése, az itt és most örömeinek megmozgató ereje – ez visz előre, egyenesen a cél felé.

Szerda (augusztus 31.) *Bízzál, Izráel, az Úrban, mert az Úrnál van a kegyelem, és gazdag ő, meg tud váltani.* Zsolt 130,7 (2Kor 9,8; Jn 8,3–11; 1Kor 22,2–19) Mennyi gazdag ember van a világon! – sóhajtának sokan irigykedve, megbotránkozva vagy

felháborodva. De valóban gazdagok ők, akikre irigykedve tekint a többség? Nem csupán tehetősek? Kérdés, hogy mi az, amit megtesznek, hiszen sokszor úgy gondolják, éppen ahhoz kell az anyagi jólét, hogy bármit megtehessenek. Javaikat arra használják-e, hogy maguk vagy mások életét – nem csupán a fizikait, hanem a lelkit – gazdagítsák? Isten valóban gazdag, és összehasonlíthatatlanul többet tesz értünk, mint amit várhatnánk, és egyáltalán el tudunk képzelni.

Csütörtök (szeptember 1.) *Kérjétek, és megkapjátok, hogy örömtök teljes legyen.* Jn 16,24b (JSir 3,57; 1Pt 5,1–5; 1Krn 28,1–13) Szívességet, segítséget kérni mástól soha nem könnyű; rávilágít saját hiányosságaimra, tehetetlenségemre, kudarcaimra. Ha azonban merek kérni, azzal el tudom fogadni saját esendőségemet, gyengeségemet, egyúttal kimozdulok saját tehetetlenségemből, és átadom a másik kezébe a megoldás keresését. Hagyom, hogy egy másik nézőpont új megvilágításba helyezze vágyaimat, kéréseimet, akaratomat. Megoldás abból születik, hogy ráhagyatkozom arra, akinek van terve, célja az életemmel, ismer és szeret engem.

Péntek (szeptember 2.) *Méltó vagy, Urunk és Istenünk, hogy tied legyen a dicsőség, a tisztesség és a hatalom, mert te teremtettél mindent, és minden a te akaratodból lett és teremtett.* Jel 4,11 (Zsolt 67,8; Lk 22,54–62; 1Krn 29,1–22) Isten mindenhatóságának kérdésköre sokakat foglalkoztat évezredek óta; hívőket és keresőket, kételkedőket és benne bízókat egyaránt. Mit jelent az, hogy Isten mindenható? Képes mindent megtenni? Mindent ural és mindent irányít? Az isteni mindenhatóság lényegét talán legjobban ez a meghatározás adja vissza: minden általa van, és semmi sincs, ami a tudta nélkül történe. Isten mindenható – ez azt jelenti, hogy engem és téged is meg tud szabadítani a bűn és a halál hatalmától.

Szombat (szeptember 3.) *A titkok az Úréi, a mi Istenünkéi, a kinyilatkoztatott dolgok pedig a mieink és a fiainkéi mindörökké...* 5Móz 29,28 (Jn 17,26; Mk 7,24–30; 2Krn 1,1–17) A ránk zúduló információmennyiségből is ki tudjuk következtetni, hogy nem tudhatunk mindent, sőt rengeteg mindent soha nem is fogunk megtudni. Ám számtalanszor tapasztaljuk, hogy végső soron elegendő az az információ, tudás, amely éppen az adott pillanatban elérhető számunkra. Megfejthetetlen titkok ezrei csábítanak a tudás kútjának mélyére tekinteni, ám ha tudunk az isteni kegyelemről, akkor ez éppen elég ahhoz, hogy minden fontos tudásnak a birtokában legyünk.

■ PETHŐ ATTILA

Az élet utazóinak iránytűje

Ha valaki Prágában jár, meg kell néznie a Strahov-könyvtárat. Ez Európa egyik legrégebb könyvtára, több mint nyolcszáz éves. II. Ulászló fejedelem alapította 1140-ben a premontrai szerzetesrend számára; polcain mintegy háromszázezer könyv és kézirat sorakozik. A kovácsoltvas kapu fölött felirat olvasható: „Initium sapientiae timor Domini” („A bölcsesség kezdete az Úr félelme”). Ez szeptember havi igénk, a 111. zsoltár 10. verse.

De mit keres ez a régi mondás egy modern egyetem könyvtárán? Mire figyelmeztet? Arra, hogy az ismeret, a tudás önmagában ugyan hasznos és jó dolog, mégis, valami többre is szükség van. Ahhoz, hogy a tudást jól alkalmazzuk, bölcsesség is kell. A bölcsesség pedig az ember alapvető eszköze, hogy a megismerést és a tapasztalatot jól használja fel magatartásának és sorsának irányítására a világban.

Bölcs az, aki kellő időben helyesen cselekszik, aki erkölcsös, és az igazságot keresi. Tiszteli az életet, nemcsak a sajátját, hanem az embertársát is, sőt a környezetét, az állatokat és a növényeket is. Ez több mint tudás vagy okosság.

A bölcsesség abból indul ki, hogy a világ az életre irányul, ezért menti és őrzi azt. Ezért az a bölcs, aki a világ rendjét felismeri, és annak megfelel. A bölcsesség által vezérelt tudomány

nem korlátozódhat arra, hogy tudja, mit tud, és mire képes. Azt is tudnia kell, hogy mit tesz, hogy a megtehetőből mit kell és szabad megvalósítani. A Strahov-könyvtár felirata, havi igénk szemünk elé állítja, hogy istenfélelem nélkül az ember egyedül marad a maga tudásával, és erkölcsi útmutatás nélkül maga lesz a dolgok mértékévé. Olyanná lesz, mint az utazó iránytű nélkül. A bölcsesség az élet utazóinak iránytűje.

A bibliai értelemben vett bölcsesség tehát több mint okosság, tanultság, diploma. A bibliai értelemben vett bölcsesség gyakorlati: az a készség, amellyel jó döntéseket tudunk hozni a mindennapok összetett világában. Lehet valaki nagy tudós, híres és ünnepezt művész vagy „celeb”, ha közben rossz döntésekkel szétrombolja saját magának vagy a családjának az életét, tragikus döntéseket hoz párkapcsolatokban vagy pénzügyekben, és a kapcsolatai tele vannak konfliktussal és ellenséggel. Az életbölcsesség az, hogy megismerjük azokat a törvényszerűségeket, amelyeket Isten a világban elhelyezett, komolyan vesszük, és engedelmességek ezeknek.

Az Úrnak félelme megmutatja az ember helyét az egészben. Megőrzi attól, hogy túlértékelje önmagát, és arra hívja fel, hogy magát és a tudományát ennek az egésznek a részeként érte meg. Megérteni és elfogadni, hogy a világ soha nem tulajdona

az embernek és a tudománynak, és nem is szabad, hogy azzá váljon.

Aki manapság a bölcsességet keresi, nincs könnyű helyzetben. A világ egyre inkább áttekinthetlenné lett. Könnyű elveszni a sokszor felszínes, lényegtelen döntések vagy álhírek és összeesküvés-elméletek között. Ezért mutat irányt Isten a szavával. A bölcsesség kezdete az Úr félelme.

De mit is jelent az, hogy „az Úr félelme”? Nem szeretjük azt a szót, hogy félelem. Különösen nem Istennel kapcsolatban. Hiszen mindig arról beszélünk, úgy akarjuk látni Istent, hogy ő

a szeretet Istene. Jézus is így mondta. A gondunk ott van, hogy magyar nyelvünkben csak a félelem szót tudjuk használni arra, amit más nyelvek – például a német – árnyalni tudnak. A németben két kifejezés is van, az egyik az *Angst*, ez a szorongató félelmet jelenti. De van egy másik, a *Furcht*, ez inkább a tiszteletadással van kapcsolatban. Luther ezt használta, amikor igénket fordította.

Vagyis a Bibliában az Úr félelme nem Istentől való félelem vagy rettegés. Nem valamiféle rossz lelkiismerettel való élés, hogy vajon mikor sújt le rám az Úr... Az Úr félelme Isten személyes ismeretét, szeretetét, tiszteletét, komolyan vételét jelenti.

Azt, amikor valaki vele jár, hallgat a szavára, engedelmeskedik neki.

Az életet lehet jól vagy rosszul élni. Isten az igéjével, a lelkiismeretünk bennünk megszólaló hangjával, körülményeinkkel és sokszor más embereken keresztül tanácsol minket. Bölcsesség, ha tekintélynek fogadjuk el őt, engedünk neki, ha őt hagyjuk érvényesülni. Az Isten félelme azt is jelenti, hogy nyitottak vagyunk, merjük elengedni a magunk elképzeléseit, és Istent fogadjuk el tekintélynek.

Félni Istent és ezáltal bölcsnek lenni tehát összetett, mégis egyszerű dolog. A titka az, hogy rá kell bízni magunkat valakire, aki nálunk jobban tudja, ismeri a dolgokat. Ez életünk irányításának titka. Ezért használta Platón, az ókori görög filozófus a kibernetika, irányítás, kormányzás kifejezését a hajó révkalauzára, aki a kikötőbe segítette a hajókat.

A mi kibernetikusunk Jézus, aki tanításával, életével és halálával mutatta meg nekünk a bölcsesség útját. Nem azt mondta, hogy félj Istentől. Hanem az istenfélelmet úgy határozta meg: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és teljes erődből!” (Mk 12,30) Aki így viszonyul Istenhez, az féli őt helyesen, és az lesz bölcs ember.

■ BALICZA IVÁN

„A bölcsesség kezdete az Úr félelme.”
(Zsolt 111,10a)

Egyszer volt egy nyári tábor...

Isten szeret minket, élőhelyünké gyönyörű világot teremtett, társakat is adott mellénk, akikkel közösen hallgathatjuk Igéjét – és akikkel együtt játszhatunk, nevelhetünk, kézműveskedhetünk, kirándulhatunk. Számos evangélikus gyülekezetben, iskolában szerveztek nyári táborokat azért, hogy a gyerekek és a fiatalok megtapasztalhassák ezt. Összeállításunkban a szerkesztőségünknek küldött beszámolókból nyújtunk át egy csokorra valót.

KÖZÖS FELADAT

Műveld és őrizd címmel hívtuk idén a gyermekeket a Kemeneshőgyész–Magyargencsi Társult Evangélikus Egyházközség napközis bibliai táborába. Hat napon át Isten áldó szeretetére, a teremtett világ szépségeire, az ember feladataira és felelősségére fókuszáltunk. A reggeli áhítatok és a délelőtti bibliatanulmány mellett bőven maradt idő játéokra, sportolásra, kirándulásra.

A hét folyamán gyönyörű helyekre jutottunk el. Hűsöltünk a Joó-tó partján, kenyeztünk a Keszeg-érben, különleges állatokat láthattunk a Veszprémi Állatkertben, a Hertelendy-majorban a

minket körülvevő, vadon élő állatok életmódjával és hangjaival ismerkedhettünk meg.

Művelni és őrizni a földet közös feladatunk. Ezért is tartjuk fontosnak, hogy a legkisebbek is megtanulják: apró odafigyeléssel is sokat tehetünk teremtett világunk megőrzése érdekében. Évek óta szelektíven gyűjtjük a szemetet gyülekezeti alkalmainkon, táborainkban. A gyermekek kulacsban hozzák a vizet, amit folyamatosan utántöltünk nekik. És ha külső helyszínen vendégül láttak minket hűsítő itallal, akkor a magunkkal hozott, tartós műanyagból készült „reporakart” vettük elő.

Idén a kézműves-foglalkozáson tartós táskát, újrahasznosított papírból készült jegyzetfüzetet díszítettek a gyermekek, és még a kosárfonást is ki lehetett próbálni.

A táborzáró alkalmon Takács Hajnalka teológushallgató, felidézve a hét napjait, arra mutatott rá, hogy Isten mennyire szeret bennünket, és hogy hogyan von be bennünket teremtő munkájába. Az áhítat után meghívott vendégünk a gyermekekkel közösen énekelve, táncolva az állatvilág sokszínűségét mutatta be.

Végül, a gyülekezeti terem udvarán fát ültettünk... Fát sosem magának, nem a jelennek, hanem a jövőnek, az utánunk következő generációnak ültet az ember. Isten áldását kérjük erre a kis facsemterre abban a reményben, hogy akik most ültették, egykor majd azoknak a gyermekei játszanak az árnyékában.

■ PABLÉNYI EDINA

„ÉPÍTSD FEL A TEMPLOMOD!”

Bár a festői szépségű Nagybörzsönyben is forró napokat éltünk meg a tábor hetében, mégis örömmel és hálás szívvel voltunk együtt június végén, július elején az „Építsd fel a templomod!” tematikájú napközis hittantáborban. Kicsik és nagyok egyaránt elfogadták a meghívásunkat, így összesen huszonhat gyermekkel foglalkoztunk a Lélek gyümölcseivel és templomunk részeivel. Érkeztek gyermekek közvetlen közelről, a faluból, de távolabbi községekből is.

A fő helyszín ezúttal is az evangélikus templom volt, ahol az áhítatokat és a záró istentiszteletet tartottuk. A Reménység Háza a csoportfoglalkozásoknak, játéknak, pihenésnek és a kézműves-foglalkozásoknak adott otthont, az ifjúsági tábor területén pedig a finom ebédet vehettük magunkhoz, és élveztük a természet közelségét.

A tábor utolsó napján az erdei kisasúttal indultunk el kirándulni; az úton újabb élményekkel gazdagodtunk. Rácsodálkozhattunk a teremtett világ szépségeire. Először Nagyirtáspusztára vonatoztunk, majd rövid tízórai után visszamentünk Kisirtásra, ahol kettévált a csapat: az ovisok visszautaztak vonattal az ifjúsági táborba, az iskolások pedig gyalogtúrával értek haza.

Egyik kiemelt programunk a Tatay Színház bábelőadása volt, amelyet a hűvös templomban tartottunk meg. Itt minden korosztály élvezhette a humoros és

egyben tanulságos történeteket. Ezután nemezelhettek a résztvevők, és folytattuk a megszokott labdajátékokat is. A hét során az említetteken túl többek között festettünk, énekeltünk, ajtódíszat készítettünk, táskát batikoltunk.

A záró istentisztelet péntek délután kezdődött, amelyre szülők és nagyszülők is ellátogattak. Az igehirdetés mellett együtt énekeltünk, és hangszerekkel kísértük egymást ezen a felemelő alkalmon. A templom perselyébe adományokat is kaptunk, amelyeket az ifjúságra fordítottunk.

■ BARCSIK ZOLTÁN

ÉLMÉNYESŐ

A pápai Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda udvarán némelyek könnyes szemmel, míg mások fülig érő szájjal várták a lehetőséget, hogy első táborozóként vagy a nyolc év egyikét sem kihagyva életre szóló élménnyel gazdagodjanak az iskola nyári táborában.

Ehhez mire is volt szükség? Öt remek pedagógusra, egy még annál is elhivatottabb édesapára, hatvanhárom gyermekre, iskolalelkészünkre, Pablényi Edinára és egy helyre a zselickisfaludi ifjúsági táborhelyen. Továbbá remek programokra, sok nevetésre és türelemre.

Felsorolni is nehéz lenne, hogy a közös áhítatok, bibliai foglalkozások, meg-hitt éneklések mellett mennyi élménnyel gazdagodtak a gyermekek. Mégis megpróbállok néhány helyszínt és eseményt kiemelni. A Deseda-tó retró strandján a gyerekek kagylóhalászokat megszegy-nítő módon merültek alá újra és újra, hogy minél több kagylót gyűjthessenek. A Katica-tanya csúszdaházában egymást biztatva tapsviharban törtek ki, ha egy-egy társuk bátorságot merítve lecsúszott a legfélelmetesebb piros csúszdán is. A balatonföldvári fürdőzésen pedig leg-lelkesebb diákunk még a sortját is magán felejtette. A számtalan játékos vetélkedőn, sportversenyen, focikupán, *Ki mit tud?* műsoron önfeledten kacagva, saját „családjuknak” lelkesen szurkolva igazi csapatá alakultak. ▶

Mindezek mellett számos olyan apró kis pillanat csalt mosolyt az arcunkra, amelyről ők nem is hitték, mennyire szívmengető. Például az, ahogy a nagyobb testvérek szeretve babusgatták kis testvéreiket, vagy amikor a hatodikos fiúk a kicsik szobájából kilépve, a diavetítőt meglátva mesét követeltek, amelyet persze meg is kaptak. Természetesen a legnagyobb elismerés a gyerekek őszinte lelkesedése, ahogy egy-egy program alatt kijelentették: „Ezt szeretem a legjobban a táborban.”

Köszönettel tartozunk mindezért Istennek, aki mindvégig a tenyerén hordozott minket.

■ KISS JUDIT

EPIZÓDOK AZ ELSŐ GYÜLEKEZETEK ÉLETÉBŐL

Július első hetében ötvenkilenc fő részvételével tartottuk a sárvári gyülekezet napközis hittantáborát, amelynek ismét

a rábapatyi templom és gyülekezeti ház adott otthont. A lelkesek mellett tizenkét felnőtt önkéntes és két középiskolás fiatal vállalt szerepet a lebonyolításban, ennek folytán lehetőségünk nyílt arra, hogy az áhítatokon elhangzó igeszakaszt korosztályonként, kis csoportokban, páros vezetéssel dolgozzuk fel, ami sok emlékezetes pillanatot, gondolatot szülve mélyítette el az első gyülekezetek életéből kiválasztott epizódok mondanivalóját.

A nagy létszám miatt több program is futott párhuzamosan, így hétfőn a sárvári méhészegyesület interaktív mézkóstolója mellett nyugalmazott hitoktatónk beszélt a gombák világáról, míg gyógytornász önkéntesünk az emberi csontvázrendszer sajátosságairól tartott interaktív előadást.

A keddre tervezett sportnapot ugyan majdnem meghiúsította a csapadékos, szeles időjárás, ám végül a sátor alatt elfértek az ugrókötelezők, és az edzés is beltéri programként valósult meg. Délutánra pedig kisütött a nap, így a felállított kerékpáros-akadálypályát már a játszótéren teljesíthették a vállalkozók kedvük.

Szerdán az Őrségi Nemzeti Parkot látogattuk meg: az őriszentpéteri látogatóközpontban több tárlatot is végignéztünk, majd idegenvezetőnkől a ptyerszeri múzeumfalú érdekességeiről hallhattunk, és a kincskereső játék is ezen a helyszínen zajlott. A közeli bölény-

rezervátumban pedig európai bölények egy kisebb csordáját is láthattuk.

Csütörtökön számos kézműves-foglalkozás folyt párhuzamosan, pénteken pedig batikolt ruhákat készítettünk, miközben a nap folyamán a kováskészítés folyamatába is betekintést nyerhettünk, sőt kovással készült zsemléket is sütöttünk, amelyeket a táborzáró sütögetésen fogyasztottunk el a táborút körül ülve.

Nagy örömünkre a vidám táborzáró családi istentiszteleten sok szülő is részt tudott venni, akik hittanosaink aktív közreműködésének köszönhetően ízelítőt kaphattak a tábor lelki tartalmából.

■ PETHŐ ATTILA

...LELKI HÁZZÁ

A salgótarjáni gyülekezet idei napközi táborában a templom részeivel ismerkedhettek meg jobban az érdeklődők, hiszen a mottó a következő volt: „Otthonunk a templom – Épüljete fel lelki házzá.” Július 4. és 8. között tizenkilenc gyermek részvételével zajlott le a hét.

Mindennap más és más templomi tárgyat vettünk, amihez szervesen kapcsolódott az áhítat témája, egy bibliai történet tanítása és a délutáni vetítés. A kézműves-foglalkozások alkalmával egész héten mindenki a saját templomát építette, amely közelítve a mi templomunk kicsinyített mása volt. Gyönyörű kézműves alkotások születtek, amelyeknek az előkészítésében gyülekezetünk tagjai aktívan részt vettek.

Külön öröm volt, hogy az előző évekhez képest négy új segítő is csatlakozott a szolgálói csapathoz.

A vasárnapi családi táborzáró istentisztelet vezérigéje 1Pt 2,5-ből volt: „...ti magatok is mint élő kövek épüljete fel lelki házzá...” Kérdésként hangzott el, hogy melyik tárgy lenné most a templomban, vagy hol érzem magam leginkább komfortosan. Milyen Istentől jövő feladatot látok magam előtt az életben?

A hét során egyébként volt még sok-sok benti és kinti játék, finomakat ettünk, és Salgóbányára is kilátogattunk, ahol megnéztük a Geocsodák Házát, illetve felfrissültünk a Zagyva-forrásnál. A hétre

készült egy füzetecske, amely minden korosztály számára adott feladatot, mindezzel segítve a napi ismétlést. Sokat énekelünk, vidámkodtunk, és minden délutáni lezárás utolsó mozzanataként körben állva adtunk hálát Istennek mindazért, ami napközben történt velünk.

Hálaadásunk folytatódik, és imádkozunk azért, hogy az elszórt igemagvak növekedjenek a táboron kívüli időben is, a kis templomocskák mellett pedig a mi lelki templomunk is napról napra épüljön.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁDÁM

További tábori beszámolók olvashatók az Evangélikus.hu honlapon.

Biztonságos közösségek, biztonságos munkahelyek

Így kezdik az új tanévet az evangélikus intézményekben

Tovább bővült az evangélikus köznevelési intézményhálózat. A 2022–2023-as tanévet már teljes egészében a „Gyümölcsöt teremjtek” című köznevelési stratégiában megfogalmazott célok figyelembevételével kezdik meg. Az óvodák és az iskolák többségében új elemként jelenik meg a személyiségvédelem, a bántalmazások megelőzése. A részletekről Varga Mártát, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Nevelési és Oktatási Osztályának vezetőjét kérdeztük.

KÉPONK ILLUSZTRÁCIÓ

– Az elmúlt hónapokban az országos presbitérium több nevelési-oktatási intézmény átvételéről döntött. Mit érdemes tudni ezekről?

– Három újabb intézmény kerül egyházunk fenntartásába. Egy régebbi gyülekezeti szándék valósul meg Cegléden, ahol egy önkormányzati tagintézmény szeptembertől önállóként, Ceglédi SzászorSzép Evangélikus Óvoda néven nyitja meg kapuit. A kiemelkedően magas szakmai színvonalon működő óvoda alkalmazotti közössége százszázalékosan támogatta az átvételt. Szintén nem előzmények nélküli a Dombóvári Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Intézmény egyházunk fenntartásába kerülése. A nagyon sokféle családi háttérből

érkező gyermekek nevelését-oktatását integráló pedagógiai módszereket vállaló intézménnyel sajnos a Döbröközön működő tagiskola átvétele nem tudott megtörténni – az ottani pedagógusok és szülők nem támogatták a kezdeményezést. A székhely alkalmazotti közössége ugyanakkor nagyon elkötelezett, több pedagógus aktív tagja a helyi gyülekezetnek. Az iskolalelkézési szolgálatot Szabó Szilárd, a Dombóvár–Kaposszekcső–Csikóstóttós Társult Evangélikus Egyházközség lelkésze látja majd el, aki kezdettől támogatta az átvételt. Az iskolában több művészeti ágban – zeneművészet, szín- és bábművészet, valamint táncművészet – folyik alapfokú képzés, emellett nemzetiségi nevelésben-oktatásban is részesülhetnek

a tanulók német nyelven. Medgyesegyházán egy kiváló infrastrukturális adottságokkal rendelkező intézmény került evangélikus fenntartásba. A Schéner Mihály Evangélikus Általános Iskola esetében a környékbeli, például Medgyesbodzásról, Pusztatölakáról bejáró gyermekek utaztatását kellett már a tanévkezdés előtt megoldani. Az iskola tanulólétszáma az utóbbi időben csökkent, ezért a helyi önkormányzat és a Medgyesegyházi Evangélikus Egyházközség lelkésze és presbitériuma az intézmény megtartásának és fejlesztésének lehetőségét látták abban, hogy egyházunk lesz a fenntartó. Szigethy Szilárd vállalta az iskolalelkézési szolgálatot. A három átvétellel százhuszonegyre emelkedett a nevelési-oktatási intézmények feladatellátási helyeinek száma. Az eddigi, több mint tizennyolcezer fős tanulói létszám megközelítőleg nyolcszáznegyven fővel gyarapodott, és közel száznegyven fős alkalmazottlétszámnövekedéssel számolunk. A statisztikai pontosságú adatok beérkezési határideje október 1.

– A tanulói létszámok kapcsán adódik a kérdés: vannak-e olyan intézményeink, amelyek az Ukrajnában zajló háború miatt hazánkba menekült gyermekeket fogadtak be? Nekik milyen speciális segítségre lesz szükségük a továbbiakban, és ehhez milyen támogatást kaphatnak?

– Már az előző tanévben megjelentek, többnyire a középiskolákban Ukrajnából menekült tanulók. Számuk nem jelentős, de az, hogy Békéscsabától Sopronig több intézményben is előfordult, hogy a háború miatt bizonytalan tanulmányi helyzetbe került diákok ügyével foglalkoztak, jelzi intézményeink nyitottságát, segítőkészségét. Az ukrán iskolarendszerekből érkező tanulók oktatását nemcsak a nyelvi nehézségek akadályozzák a magyar iskolákban, de a jelentős különbségek, a hiányzó dokumentumok miatt az osztályba, évfolyamba sorolásuk

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

is komoly kihívás. A tanügyi folyamatokat a jogszabályok szerint intézzük, a nyelvi kommunikációt segíti online képzésünk, amelyen a kollégák a magyar mint idegen nyelv oktatásának témakörével és speciális lehetőségeivel ismerkedhetnek meg. Emellett az Evangélikus Pedagógiai Intézet szakértőinek mentorálásával zajló,

megjelenik, ezek közül szeretném kiemelni a hittanoktatást segítő digitális tananyagok, animációk készítését. Ennek a munkának egy jelentős egysége megtörtént, a hagyományosan Aszódon [lapzártánk után, augusztus 26-án – a szerk.] megrendezendő evangélikus tanérvnyitó konferencia egyik szakmai műhelyében mutatjuk be. A digitális paradigmaváltáshoz is kapcsolódik az Innovációs Börze fejlesztésünk, ami egy online piactér, ahol az intézmények saját innovációikat, jó gyakorlataikat mutathatják be és ajánlhatják fel az evangélikus nevelési-oktatási rendszer tagjainak. Az e-PEDagóra projekt eredménye, hogy kibővültek a pedagógusképzést folytató felsőoktatási intézményekkel meglévő kapcsolataink, az együttműködés során intézményeink szakmai gyakorlati helyként fogadják a pedagógusképzésben részt vevőket. Ez a lehetőség, valamint az, hogy a Klebelsberg-ösztöndíjasok egyházi intézményben is vállalhatnak munkát, több esetben eredményezte pedagógus alkalmazását.

– **Ha már ezt a problémakört érintjük: mekkora a pedagógushiány az evangélikus nevelés-oktatás területén?**

A 2022–2023-as nevelési évtől, illetve tanévtől kezdődően valamennyi evangélikus nevelési-oktatási intézmény munkatervében megjelenik a bántalmazás megelőzésére és intervenciójára tervezett tevékenység.

integrált nevelést-oktatást segítő projektünk keretében több érzékenyítő képzést is tudunk biztosítani a pedagógusoknak. A tavasszal az országos irodában helyet kapott úgynevezett „ukrán iskola” abban a formában megszűnt működni; jelenleg nincs információ, hogy az ide járó gyermekek hol és hogyan folytatják a tanulmányaikat.

– **A 2021 novemberében elfogadott új, „Gyümölcsöt teremjétek” című köznevelési stratégia alapján mi kap elsőbbséget a következő tanévben? Mi várható a digitalizáció terén, illetve az e-PEDagóra projekt kapcsán?**

– A köznevelési stratégia megvalósításának első teljes tanévét kezdjük. A digitalizáció több projektünkben is

– A szakemberhiány a mi intézményeinkben is nagyon hasonló az országban általában tapasztalhatóhoz; az óvodapedagógusi álláshelyek betöltése, valamint a természettudományos tárgyakat tanító pedagógusok alkalmazása állítja a kihívások elé az intézményvezetőket. Azt is meg kell jegyezni, hogy nagyon változó, hol milyen szakemberben mutatkozik hiány.

– **Szeptemberben megkezdődik az intézményekben a személyiségvédelem kapcsán a megelőzés. Milyen tematikát dolgoztak ki ehhez?**

– Részletes szakmai anyag készült *Ajánlás a bántalmazás megelőzésére és intervenciójára evangélikus nevelési-oktatási intézmények számára* alcímmel. A dokumentum elkészítésének legfőbb célja az

volt, hogy az evangélikus nevelési-oktatási rendszer intézményei biztonságos közösségek, biztonságos munkahelyek legyenek az ott tanulók és dolgozók számára. A *Zárókő* című dokumentum az elméleti alapvetések és teológiai alagondolatok mellett jelentős mennyiségű módszertani ajánlást tartalmaz. Korcsoportos bontásban elsősorban megelőzési javaslatokkal, beavatkozási lehetőségekkel ismerteti meg a pedagógusokat. Mindezeknek alapja a hatékony konfliktuskezelés, az őszinte, bizalmi légkör intézményeinkben a diákok, a pedagógusok és a szülők egymáshoz kapcsolódó, egymást erősítő közösségeiben. Az ajánlást már a nyár elején minden evangélikus intézmény megkapta. Szarvason a nyári evangélikus pedagógusakadémia szakmai napján külön szekcióban foglalkoztak a kérdéssel, a képzési lehetőségekkel a pedagógusok. Tervezzük, hogy ősszel Balatonszárszón, az intézményvezetői konferencián részletesen foglalkozunk majd azzal, hogy pedagógiai eszközökkel miként előzhető meg a személyiségvédelemmel kapcsolatos visszaélések, problémák. A 2022–2023-as nevelési évtől, illetve tanévtől kezdődően valamennyi evangélikus nevelési-oktatási intézmény munkatervében megjelenik a bántalmazás megelőzésére és intervenciójára tervezett tevékenység. Ennek formáját, alkalmait, tartalmát minden intézmény – autonómiájának szabadságával és felelősségével – maga határozza meg.

– **Végül egy kevésbé szakmai, de mindenképpen húsba vágó kérdés. Mindannyian tapasztaljuk az inflációt, a növekvő energiaárakat. Gazdasági, fenntartási, működési szempontból milyen nehézségek várnak az evangélikus köznevelési intézményhálózatra? Ezekben milyen segítséget tud adni az országos egyház?**

– A féléves utánkövetés most zárul, az önállóan gazdálkodó nevelési-oktatási intézmények aktuális fenntartási, gazdálkodási adatairól az elemzések elkészültével lesznek pontos információink. Az energiafelhasználással kapcsolatban minden intézményünket kérdőív kitöltésére kértük; ennek kiértékelése folyamatban van. Az állami egyeztetéseken azt képviseljük, hogy amiként az állami fenntartású intézmények megkapják a többletköltség fedezetét, úgy legyen ez biztosított az egyházi fenntartású intézményeknek is. A forráshiánnyal küzdő intézmények támogatását az országos szabályrendelet szerint látjuk el.

■ V. J.

Mekis Ádám *esperes*
Észak-Pest Megyei Egyházmegye

Ködben

Sokan egyetértenek abban, hogy a mostani európai helyzet a második világháború óta nem tapasztalt nehézségek elé állítja az embereket. Most ne menjünk bele abba a kérdésbe, hogy kinek a hibájából kerültünk ide – legyen ez a nagypolitikai dolga –, de tény, hogy ami történik, az senkit nem fog érintetlenül hagyni. Repkednek körülöttünk a félelmetes szavak: járvány, gazdasági hanyatlás, energiaválság, háború, infláció. És nem látszik a vége. Haladunk befelé a ködbe.

És az egyházban, úgy tűnik, még extra anyagi nehézségek is lesznek. A gyülekezetek nagy többségének költségvetései eddig is borotvaélen táncoltak. Az ingatlanok rezsiköltségei nőttek. Hatalmas, több száz éves templomok, hatalmas, gyakran száz évnél idősebb parókiák, gyülekezeti termek, esetleg iroda-, konyha- és egyéb helyiségek. Esély sincs rá, hogy a rezsiköltség a „lakossági fogyasztók országos átlaga” alatt maradjon.

Erre senki nem volt felkészülve. A nyugati világ elkényelmesedett, és azt gondolta, hogy a jólét az idők végezetéig fog tartani. És erre volt is oka, mert a második világháborút követően a folyamatos gazdasági növekedés azt az illúziót keltette, hogy itt minden az ember jólétéről, gazdagságáról és kényelméről szól. Az ember már azt is mogorván nézte, ha nem nőtt az életszínvonala, hanem csak egyszerűen stagnált. De azt, hogy anyagi téren vissza kell lépnie, valóságos tragédiaként éli meg. Sikertelennek, szerencsétlennek, vesztesnek érzi magát.

A Biblia első lapjain olvassuk, hogy az ember bűnének következménye a munka verejtéke és sikertelensége. Az ember mindent gépesített, hogy a verejtéket megspórolja, és a saját kényelmét növelje. Döbbenetes mennyiségű energiát kell emiatt fogyasztanunk.

Az ember nagy végzete az egymáshoz való hasonlítás. Azért érezzük szerencsésnek vagy szerencsétlennek magunkat, mert a másik emberhez képest sok vagy kevés adatot nekünk. A megelégedettség a legritkább fogalom a mai ember gondolkodásában, értékrendjében. Mindig többet és többet. Erre tanít minket a világ. Verseny van, nem állhatsz meg, mert alulmaradsz. De tényleg arra vagyunk teremtve, hogy mindig a dobogó tetején álljunk?

Keresztyénként nem úszhatjuk meg annak a vizsgálatát, hogy van-e abban személyes felelősségünk, hogy ide jutottunk. Egyszerű lenne azt mondani, hogy nincs. De lelkünk mélyén homályosan érezzük, hogy akarva-akaratlanul mi is

belekerültünk a nagy gépezetbe. Kis csavarként ott vagyunk valahol, és fogyasztunk és kívánunk és szennyezzük, és nem tudunk és nem is akarunk igazán kilépni ebből. Nem szabad kikerülnünk a bűnbánatot.

Mégis érezzük, hogy ezeknek a kérdéseknek a megoldása rajtunk kívül van. Nem tudunk kilépni ebből a világból, ebből a korból. Nekünk ez adatott, ezzel kell kezdenünk valamit. „Köd fedi még a holnapot” – szoktuk szilveszterkor a templomban énekelni (EÉ 175,6). Néha kevésbé, néha jobban át is éljük, hogyan lépünk a ködben egyik napról a másikra. És a ködből előbukkan hirtelen hol egy betegség, hol egy lelki megpróbáltatás, hol egy járvány, hol egy háború.

Amikor Jézus a *Hegyi beszédben* arról szól, hogy ne aggodalmaskodjunk, akkor nem a jólétben élőkhöz, a céltalan, hedonista életvitelt folytatókhöz beszél, hanem azokhoz, akiknek volna okuk az aggodalmaskodásra. És mégis azt mondja, hogy ne féljete, ne aggódjatek, ne panaszkodjatek folyton, mert nem szabad az életet folytonos rettegésben tölteni. Igen, mindig találhatunk olyan okot, amely miatt félhetnénk. Jézus azt mondja, hogy az Isten nélküli ember aggódik folyton, mert csak magában bízhat. De nekünk van külső segítségünk.

Luther reggeli és esti imádságában olyan szépen látszik az Istenre való ráhagyatkozás: „Mert én magamat, testemet, lelkemet és mindenemet kezdedbe ajánlom. Szent angyalod legyen velem, hogy a gonosz ellenség erőt ne vehessen rajtam.”

Jézus ugyancsak a *Hegyi beszédben* arra tanít, hogy csak a bajban és megpróbáltatásban (eső, árvíz, szél) derül ki, hogy kősziklára vagy homokra építettük-e az életünk házát. Addig, amíg nincs baj, látszólag egyforma a két ház. Paradox módon pont a bajban mutatkozik meg igazán Isten megtartó szeretete.

Georg Neumark a vigasztaló énekében pedig ezt írja: „Segít-e, mondd, ha gondba veszve / Feltör a sóhaj és a jaj, / S úgy talál minket reggel, este? / Elmúlik tőle tán a baj? / Míg panaszt ejt a szenvedő, / Bánata, terhe egyre nő.” (EÉ 331,2) „Növeld a hitünket!” – kéri a tanítványok Jézust (Lk 17,5). Jézus pedig így imádkozik értünk: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” (Jn 17,15)

Haladunk a ködben. Nincs más lehetőségünk, mint bekapaszkodni annak a kezébe, aki teremtett, aki megváltott, és aki ma is szeret. ■

Életünk is igehirdetés

Az asztalnál: Váraljainé Melis Orsolya

Sorozatunkban lelkészekkel találkozhatnak olvasóink „háttérunka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Váraljainé Melis Orsolyát, a Sárbogárd-Sárszentmiklósi Evangélikus Egyházközség lelkészét a gyülekezeti teremben kérdeztük istentiszteletre készülésének műhelytitkairól.

Fénykép. „»Boldogok, akik hivatalosak a Bárány menyegzőjének vacsorájára!« [Jel 19,9] – ezt az igeverset 1993-ban, hitre jutásom idején kaptam egy ifjúsági táborban, és ezzel a szakasszal találkoztam oltárterítőre hímezve, amikor egy adventi alkalmon először szolgáltam Sárbogárdon. Ez az ige is bátorítást és megerősítést ad abban, hogy tudjam, a helyemen és küldetésemben vagyok” – idézi fel a lelkész. Ennek összefüggésében mutat rá egy fényképre: „Egy kedves kertszomszédunktól kaptuk. A szívárvány alatt látható templomunk fotója megerősítő visszajelzés. Egyrészt visszatükrözi a szolgálatunkat, másrészt élő reménység, hiszen Isten velünk kötött szövetségét jelzi.”

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Szobor. „2000-ben fejeztem be a teológiát, de csak 2015-től vagyok lelkész. Addig tanárként szolgáltam. Amikor felkértek, hogy legyek a gyülekezet lelkésze, akkor hosszú imádságos időszakban gondoltam át, hogy valóban ez lesz-e az én életem további szolgálati útja. Megerősítést kaptam, és vállaltam az ordinációt. Lelkészavatásomra a gyülekezet közösségétől kaptam a férjem, Váraljai Péter által készített szobrot. A »Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját« [Jel 2,10b] igeszakasz alapján készült.”

Egy másik szoborra mutatva Váraljainé Melis Orsolya kifejti, hogy igehirdetéseinek meghatározó vonása a közös teherhordozásra biztatás Pál apostol alapján: „Egymás terhét hordozzátok, és így töltsétek be Krisztus törvényét.” (Gal 6,2) „Nemcsak a lelkész a szolgáló, hanem a hitre jutott keresztények közössége! Valom, hogy nemcsak a prédikáció, hanem az életünk is igehirdetés Krisztusban. Ezért fontos a »tükör« is, hiszen az ige visszahat, megmutatja gyengeségeimet és talentumaimat egyaránt.”

Gyermekrajz. Az Úr jelen van közöttünk – ezt mutatja a hittanórán kapott rajz. A lelkész nő elárulja, hogy bár a hittanórák sok feladatot jelentenek, de a gyermekek tanítása, a velük való közösség, hitük formálása olyan szolgálati ága a lelkési hivatásnak, amelyből folyamatosan merít a prédikációhoz is.

Könyvek. A felkészüléshez Váraljainé Melis Orsolya számos kommentárt tanulmányoz, valamint elsősorban David Jackman, Timothy Keller és Cseri Kálmán könyveit lapozza. A legnagyobb hangsúly azonban a Szentírás van.

„Bibliás gyülekezeti tagokká válni – ez a gondolat azért vált fontossá a számomra, mert úgy éreztem, hogy sokaknak nem természetes a rendszeres bibliaolvasás. A Szentírás jobb megismeréséhez mind a bibliaórák, mind a prédikációk egy-egy bibliai könyv alapján épülnek fel. Ezáltal Isten igéjének összefüggéseit és ebből következően a saját életünkre mutató üzeneteket kívánom érzékeltetni. Céloom, hogy újra visszataláljunk a most

is ugyanúgy aktuális, örök életet ajándékozó forráshoz. Ehhez nyújt segítséget ez a gyakorlat.”

Mint megtudjuk, a bibliaórán közösen gondolkodnak a vasárnapi textusról. Jelenleg a *Kolossé-levelet* veszik végig.

Mappa. „Családomra, a lelki közösségre, imádságra, szarvasi kötődésemre utal ez az édesanyámtól kapott mappa. Ebben tartom a prédikációs jegyzeteimet.”

A vasárnapi igehirdetésről a lelkész nő elmondja: „Az emberi oldal sérülékeny. Magában hordozza a manipuláció veszélyét, módszerekre építkezést. Az Isten előtti alázattal készülés azonban azt jelenti, hogy készüljek alapos igényességgel, mégis Isten Lelke adja a végső »szót«. Hiszen nem én, hanem ő fogja célba vinni az ígét. Fontos, hogy időt hagyjak, hogy először rám kezdjen hatni a textus. Később jegyzeteket készítek, majd az egész prédikációt leírom, és az istentiszteleten az igemagyarázó, Krisztus-központú igehirdetést szabadon mondom el.”

■ G. Á.

A svéd lámpagyújtogató kislány

Lk 8,16–18

Kulcsfejezet. Lukács evangéliumának nyolcadik fejezete kulcsfejezet a szent iratban, ez nem is kérdés. Ötvenhat vers, amelyben hét elképesztően fontos szakasz is helyet követelt magának. Bár jól tudjuk, a fejezetekre osztás későbbi konstrukció, mégis valahogy ez az esszenciális fejezet nagyon egyben van: Mária Magdolna ördögűzésével és a Jézust követő asszonyok életével, a magvető példázatával, Jézus igazi rokonainak definiálásával, a tenger lecsendesítésének csodájával, a gadarai megszállott meggyógyításával, Jairus lányának feltámasztásával, és mindezek között – mintegy gyöngyszemként – élénk tárul egy ókori lámpás titokzatos üzenete is.

Szinte előttünk van a mediterrán ház, amolyan Jézus korabeli, a maga egyszerűségével és evidenciájával, mint amilyen maga a mondat is: azért van a lámpa, hogy világítson. Azért van az ember, hogy az életének értelme legyen. Azért szól az Isten igéje, hogy elérje célját, és eljusson a címzetthez.

Nagyon egyértelműnek tűnik az üzenet, mégis feltehetjük magunknak a kérdést: valóban egyértelmű nekünk is? Valóban jól sáfárkodunk a tehetségünkkel, az időnkkel, az energiáinkkal, a kapcsolatainkkal, az Isten országáról szóló üzenetünkkel, a fényünkkel? Igen, ott van a ház. Tegyük fel, az életünket szimbolizálja. De hol vagyunk benne mi? Igazi világosság a mi világosságunk? Igen, ott van a ház, de sötét van. Kell a fény!

Ismerős és már-már közhelyes a kép? Feltehetőleg. Mégis, Lukács vagy a lukácsi redaktor nem véletlenül teszi ezt az önállóan is megálló szövegrészletet a magvető példázata után, ugyanis valószínűleg arra akar utalni, hogy csak annak az igehallgatásnak van értelme, amelynek következménye van. Amely világosságot ad a sötétségben. Amely fényt hoz a sötétségeinkbe.

És bár a rabbinizmusban a cselekedetek jelentették a mások által megfigyelhető világosságot, Jézus egy nagy lépéssel továbbmegy. Nem eltörölve a rabbinista hagyományt, kiegészíti, kiszélesíti azt. A hallgatáson és megtartáson, a törvény ismeretén és a cselekedeteken túl arra is rámutat ugyanis, hogy nem

mindegy a „hogyan”. „Ügyeljetez tehát arra, hogyan hallgatjátok!” „Vigyázzatok tehát, hogyan hallgatjátok!” – szól a kétféle fordítás.

És igen, itt erősen kapcsolódhat igeszakaszunk a magvető példázatához, amely tulajdonképpen maga is a „hogyan” példázata. Hogyan hallgatjuk az Isten beszédét, és mi következik ebből? Az egyik legalapvetőbb kérdés. Milyen füllel, milyen nyitottsággal, milyen előítéletekkel, milyen prekonceptióval, milyen problémákra fókuszálva, milyen lelkiállapotban, vagyis hogyan hallgatjuk Isten igéjét? „Ügyeljetez tehát arra, hogyan hallgatjátok”, „vigyázzatok tehát, hogyan hallgatjátok”. És ez a „hogyan” nemcsak az ige hallgatásával, de annak továbbadásával kapcsolatban is tisztázandó dilemma.

Hogyan adható tovább a fény?

Talán valahogy úgy, ahogyan a svéd lámpagyújtogató kislány tette. Több évtizede, 1992-ben történt az eset, amikor életemben először repülhettem a skandináv országba. Mint oly sok helyen a világban a húsvéthajnali istentiszteleteken, sötét volt a templom: koromsötét.

És akkor egy gyufaszállal egy kicsi lány meggyújtott egy lámpást. Erről a mécsesről aztán meggyújtották a következő mécseset, majd a következőt, és így tovább, míg minden mécses nem égett a templomban, és világosság nem lett.

Fantasztikus üzenettel bírt: győzött a világosság, győzött az élet húsvét hajnalán. Azt hiszem, pontosan így működik ez a ránk bízott evangéliummal is. Adjuk tovább a létfontosságú üzenetet arról, hogy igenis van tovább! A szégyen helyett miénk lehet az elengedés. A titkolózás helyett miénk lehet a megfejtés. A megkötözöttség helyett miénk lehet a megváltás szabadsága. Jézus a kincs megosztására biztat. A világosság legyen mindenkié! Mert tükör által most persze sok mindent homályosan látunk, ahogy Pál fogalmaz, de az ígéretünk mégiscsak az, hogy egykoron majd színről színre.

Istené és Istennél a világosság, Jézus a világ világossága. De mi válhatunk a világosság fiaivá és lányává. Lámpagyújtogatókká, mint a svéd kicsi lány azon a bizonyos húsvéti hajnalon.

■ GÁNC S TAMÁS

Jézus valódi megtapasztalás

Fesztiválózó fiatalok, felnőttek Isten országáról

„Közöttetek van” – szölt az idén júliusban Gyulán megrendezett tizenharmadik Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozó igei mottója. Mit jelent ma ez az erőt adó kijelentés, amely hitben fogta össze a másfél ezer fesztiválózót, testvéri közösséggé formálva őket? Fiatalokat és felnőtteket, résztvevőket és szolgálattevőket kérdeztünk a rendezvény fő üzenetéről. Ahány válaszadó, annyi személyes, hitben megérlelt feleletet kaptunk.

„Isten országáról sokáig nem tudtam elképzelni, hol is lehet. Otthon sokat hallottam róla, és gyerekként azt gondoltam, egyszer majd elutazunk oda. Például amikor szünetben nyaralni mentünk, többször kérdeztem: végre oda megyünk? Ezen a szüleim mindig mosolyogtak – mesélte a Budapestről érkezett György, akinek ez volt a második Szélrózsa. – Most már tudom, hogy ez olyan, mint egy negyedik dimenzió, ami körülvesz minket láthatatlanul, és mint egy sci-fiben, egyszerre jelen tudunk lenni ebben és abban az országban is.

Később úgy alakult az életem, hogy több országban tölthettem el több-kevesebb időt. Volt olyan is, hogy évekig idegen környezetben éltem, és sokszor gyökértelemnek, magányosnak éreztem magam. Egy dolog segített át a depressziós időszakokon: az a tudat, hogy Isten országa nem szorul valós országhatárok közé: bárhol is legyek a világban, ő ott van velem, én pedig hozzá, az ő országához és az övéihez tartozom, anyanyelv-től, szülőföldtől függetlenül.”

✱

Dóra is Budapestről érkezett, neki ez már a nyolcadik ifjúsági találkozója volt: „Mikor megtudtam az idei Szélrózsa témáját, az első gondolatom az volt, hogy milyen nagy ajándék ez: bizonyos értelemben mi, keresztények nem csupán annak az országnak az állampolgárai vagyunk, amely az okmányainkban szerepel – esetemben ez a magyar. Bár én erre is nagyon büszke vagyok, de van egy enél is fontosabb állampolgárságom: Isten országának tagja lehetek. Ezért éppúgy nem tettem semmit, mint azért, hogy

magyarnak születtem. Ezt is ajándékba kaptam.

Isten teremtménye vagyok, a kezeszség által és Jézus megváltottjaként az egész életemet Isten családjának tagjaként élhetem le. Egy olyan országban, amelyet nem lehet térképen megmutatni, körberajzolni, nincsenek határállomásai, mégis létező, valóságos. És nem ér véget sem térben, sem időben, hanem örökkévaló összetartozás.”

✱

„Ismerőseimtől, de még a rokonságból is sokszor megkaptam azt a kritikát, hogy nem itt élek, nem a földön járok, mert nem panaszkodom, igyekszem mindenkivel szeretettel beszélni, és nem haragszom azokra, akik valami rosszat mondtak, vagy tettek velem. Ez az, amire igazán büszke is vagyok kicsit, és örömmel tölti el a napjaim.

✱

Tudom én is, hogy sok háborúság, küszködés van a világban, én is itt, ebben az országban, ezen a kontinensen élek, de közben egy másik országhoz is tartozom. Isten országának a polgára is vagyok, és amikor együtt vagyunk a közösségben, legyen az istentisztelet vagy, mondjuk, most a Szélrózsa, akkor szinte kézzelfoghatóan érzem, hogy Isten országa valóban itt van közöttünk. Tudjuk, látjuk, hogy mi történik a világban, de ilyenkor mindez olyan, mint ha ránk nem lehetne hatással, az öröm és a szabadság érzése tölt be” – válaszolta meg kérdésünket a Gödről érkezett, negyedszer szélrózsászó Zoltán.

Másodszor vett részt a találkozón a Szőnyről jött Gábor: „Megkaptuk a lehetőséget, hogy Istennek tetsző világot építsünk magunk körül. Sajnálatos, hogy nem tesszük. De Isten ennek ellenére is közöttünk van, és amíg tart a kegyelmi idő, van lehetőségünk változtatni, megtérni, jobbá lenni általa. Lélekben és a kézzelfogható valóságban egyaránt érzem, hogy létező az Isten országa, és hiszem a Teremtőt, aki mindenkinek Ura.”

✱

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

„Ha a mottókból indulunk ki, számomra ez az egyik legjobban megfogható a Szélrózsza-mottók közül, ráadásul az egyik legaktuálisabb az elmúlt évek mottói közül – fejtette ki András Budapestről, aki eddig majdnem mindegyik találkozón jelen volt. – Egész hitéletünknek ez a központi kérdésköre. Hogyan lehet a vasárnapi istentiszteletet a munkahelyi, a barátokkal összekapcsolni? Hogy hol lehet megtalálni az Isten országát? Azt hiszem, ez az alapkérdése az egész életünknek.”

„Isten országa azt jelenti számomra, hogy ő mindig itt van mellettünk, bármit cselekszünk. Istenhez minden helyzetben oda lehet fordulni. Vigyáz ránk, nem hagy minket magunkra soha” – fogalmazott a tizenöt éves Zsófi, aki Budapestről jött az édesanyjával és a testvéreivel. Első Szélrózsáján máris önkéntesként vállalt munkát: az étkeztetésben, szendvicsekészítésben, kiszolgálásban segített.

„A »Közöttetek van« mottót nagyon erősnek tartom. Az elmúlt évek megmutatták: Isten országa nem azon múlik, hogy karanténban vagyunk-e, vagy össze tudunk-e gyűlni egy Szélrózsán. Mindig itt van, munkálkodik közöttünk. Megadja azt az irányutatást, amelyet keresünk. Most is, itt Gyulán a találkozásokban találjuk meg egymás között Isten országát. Mi most itt vagyunk, de ahol ketten vagy hárman összegyűlnek Jézus nevében, ő ott van jelen. Még akkor is, ha nem feltétlenül értjük, hogy a körülöttünk lévő

rossz dolgoknak mi a célja” – mondta Szabó Laura, a Budapesti Gazdasági Egyetem hallgatója, a találkozó egyik konferansziéja, szintén visszatérő szélrózsás.

„A fiatalok nagyon sokszor hallják, videójátékokból ismerik a »mission complete« kifejezést. De azzal nem szoktunk foglalkozni, hogy az életünk Urának is van küldetése számunkra: vajon ő hova küld minket? Jó látni, hogy sok fiatalban megvan a vágy, hogy tegyen valamit, aktív részese legyen az egyház életének” – mondta Riczinger Péter; a feleségével érkezett Pestszentlőrincről, és missziói témájú programokkal várta a fiatalokat a Küldetés sátránál.

„Hálás szívvel vagyok itt jelen. Közösségi ember vagyok, mindig közösségben gondolkodom. Innen tudom megragadni: érzem, hogy Jézus itt van velünk, munkálkodik a beszélgetéseinkben, találkozásainkban. Közöttünk van, és ez itt egy valódi megtapasztalás” – fogalmazta meg érzéseit a másodszer szélrózsázó Bányai Tamás. A teológushallgató az Evangélikus Hittudományi Egyetem és a Melanchthon Szakkollégium közös sátrában volt szolgálattevő.

„Nem feltétlenül a templomban és nem egy adott helyen kell keresni az Uristent és a megváltást, ő mindenütt ott van. Mi, emberek vagyunk azok, akik hordozzuk – válaszolta Oncsik János, a szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat

szervezőbeteg-ellátásának vezetője, aki a diakóniai szolgálat sátránál várta a fesztiválozókat. – Már az, hogy ennyi jókedvű, mosolygós fiatal között lehet az ember, feltöltődést ad.”

Régi szélrózsázó, a debreceni kivételével eddig mindegyik találkozón ott volt a Budapestről érkezett Szabolcs: „Az igehirdetések, áhítatok, előadások nagyon sokat adtak a nekem az idei fő témáról. Pont ezek után az évek után, amikor nem volt lehetőségünk találkozni, kifejezetten fontos és mindannyiunkat érintő kérdés, hogyan tudjuk a baráti kapcsolatainkban, az ismerőseinkkel közösen megtalálni Istent.”

Molnár Lilla evangélikus lelkes, a Szélrózsza teológiai tematikájának megalkotója így fogalmazott: „A keresztény reménységnek van egy olyan feszültsége, érdekessége, hogy valamire várunk, ami majd eljön, kiteljesedik, de közben már megtapasztalhatjuk, elővételezhetjük, itt is részünk lehet belőle. Isten országa közöttünk van: ez a »van« azt hangsúlyozza, hogy ne csak a jövőbe nézzünk, »majd találkozunk Istennel, majd jön a mennyország«, hanem vegyük észre, hogy most is megtapasztalhatjuk az ő közelségét. Isten jelenlétét nemcsak különböző helyeken, helyzetekben érezhetjük, hanem vele a másik emberben is találkozhatunk. Volt-e már olyan találkozásunk valakivel, akiben megláttuk a jézusi arcot...?”

■ Összeállította: S.-K. D.

Nem parancsszóra – bűvópatakként

Oktatás és egyházzene az evangélikus iskolákban

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

A nyári szünidő és az új tanév hátramegyésén a Cantate rovat is előretékel: ötletet próbál adni az oktatás és az egyházzene kapcsolatának elmélyítéséhez. Négy éve elkészült az evangélikus iskolák énekóráinak tartalom bővítése egyházzenei elemekkel. Jelen írásunk ezekre az elemekre épít, és mindent olyan énekversmottókkal teszi, amelyek részei az anyagnak.

„Istentől el nem álllok, / [...] Átfogom hittemmel.” (EÉ 337,1) A tartalom bővítés előszava így fogalmaz: „Az evangélikus egyházzene zenei nevelésbe történő beépítésének általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a hitben erősödés, az igényes zene megismertetése és megszerettetése.”

Ha a hivatalosnak tűnő szavakat személyes nyelvre fordítjuk, a pedagógus életének legnehezebb próbájához jutunk, amelyet nem emberi erőfeszítéssel, hanem csak kegyelem által lehet megoldani. Mit jelent a hitben erősödés a tanár és a diák számára? Lehet-e egy ennyire személyes ügyet a tanóra részévé tenni? Csakis úgy, ha a tananyag részeként előkerülő gyülekezeti ének vagy műzenei alkotás mintegy katalizátorként működik. Talán „csak” any-

nyi történik ekkor, hogy a diák elraktározza az ismereteket; de a tanár magyarázatát saját meggyőződése önkéntelenül hitelesítheti. Nehéz helyzetben pedig lesz mihez nyúlniuk: egy-egy énekvers vagy dallamfordulat erőt ad a bajban, segít a személyes istenkapcsolat elmélyítésében.

„Légy velünk kegyelmeddel, / Jóságos Jézusunk...” (EÉ 277,1) „Az evangélikus egyházi énekek tanításával erősítjük a felekezeti öntudatot, a más felekezetű tanulóifjúságot pedig segítjük az evangélikus tanítás megismerésében.”

A felekezeti öntudat pozitív önmeghatározást jelent – ez vagyok én, ezt vallom, ezek az értékeim –, és semmiképpen nem a másikkal való negatív viszonyulást (mi nem vagyok). Miért is fogalmazhat így az előszó? Azért, mert az evangélikus ének-kincs lenyűgözően gazdag és változatos. Csak megfelelő módon kell a diákok elé tárni, és ők nyitottak lesznek rá.

Kulcskérdés az önmeghatározásnál-identitásnál, hogy a klasszikus korálok csupán tananyagként rögzülnek-e az ifjú fejében, vagy pedig személyes kötődése is lesz hozzájuk. (Ugyanez a dilemma a teológushallgatók, fiatal lelkészek esetében is felmerül.) A kapcsolódás parancsszóra nem alakulhat ki, hanem csak bűvópata-

takként, hosszú évek alatt. Ezért elengedhetetlen, hogy a fiatal korosztálynak szervezett alkalmakon (gyermek-biblióra, ifi, iskolai áhítatok, Szélrózsa stb.) a gitáros repertoár mellett a korosztálynak megfelelő gyülekezeti énekek is helyet kapjanak.

Népszámlálás évében, fogyatkozó gyülekezetekkel, a jövőért aggódva újra meg újra tudatosítanunk kell: a tiszta teológián nyugvó, hiteles igehirdetéseken túl ének-kincsünk az, ami megtarthat, erősíthet bennünket.

„Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét / Legfőképpen az igaz hitért!” (EÉ 232,1)

„A zenehallgatási anyag frissítésének hasonló a célja: annak ismerete, hogy milyen zenei értékek jöttek létre a lutheranizmus ötszáz éves történetében, megerősítheti az evangélikus identitást. Ugyanakkor az evangélikus egyházzene gazdag összefüggérendszerrel kapcsolódik az egyetemes zenekultúrához.”

Johann Sebastian Bach az egyetemes zenekultúra legmagasabb csúcsai közé tartozik. Mi, evangélikusok pedig még bensőségebben szerethetjük őt közös hitünk és a feldolgozott koráldallamok miatt. De ne feledjük: Bach az előző generációk – Michael Praetorius, Heinrich Schütz, Dietrich Buxtehude és mások – munkájára építve hozhatta létre életművét. A következő évszázadban pedig Felix Mendelssohn Bartholdy és Johannes Brahms táplálkoztak Bach kompozícióiból.

Ha már táplálkozás: ma egyes körökben nagy divat a gyorsétterem. Mások viszont új életformát kialakítva keresik a minőségi alapanyagokat. Az említett szerzők alkotásait – korálfeldolgozásokat, bibliai szövegre épülő oratorikus alkotásokat, orgonaműveket – úgy értelmezhetjük, mint minőségi alapanyagból készült, a szükséges tápanyagokat tartalmazó ételeket. Sok munka az elkészítésük, meg kell rágni őket: de nem marad éhes a lelkünk.

■ ECSEDI ZSUZSA

Nyár végi leltár

Nőtársaim ismerik a rituálét, amikor számos táskánk egyikéből áthurcolkodunk a másikba. Én magam nem szeretem ezt az időrabló tevékenységet, de évszakváltáskor bizony elkerülhetetlen. És augusztus végén át „kell” pakolni a nyári, színes táskákból valami komolyabb, fegyelmezett munkaévkedő darabba.

Minden rosszban van valami jó: ez a pakolászás jó alkalom a leltározásra és a selejtezésre. Hiszen amit feledékenységünk vagy hebrencességünk folytán magunkkal hurcoltunk a nyári heteken át, azok a tárgyak a napjainkról, érzéseinkről, lelkünkéről is elárulnak ezt-azt. Nézzük, 2022 nyarán mit találtam, ami izgalmasabb, mint a pénztárca-lakáskulcs-mobiltelefon-igazolvány unalmas csoportja.

Igés lap. Nyár elején vettem a kiadónk könyvesboltjában. Egy tulipán és az egyik kedvenc igém Ézsaiástól: „*Ne félj, mert én veled vagyok, ne csüggedj, mert én vagyok Istened.*” (Ézs 41,10) Extra megerősítésként szerettem volna magammal vinni Isten bátorító szavát, a „*ne félj*” igék egyikét, amelyekből sok éve a diplomamunkámat írtam. Isten előtt őszintén bevallottam ezzel a tettemmel, hogy aggodalom tölti el a szívemet.

A világra nézve félóránként kapunk új híreket kétségbeesésre okot adó fejleményekről. Ha a világra nézek. Ha viszont Istenre nézek, ha Jézusra figyelek, ha az Igében nézek utána, mi is az ember, a teremtett világ és az Úristen története, akkor megnyugszom. Olvasom Izrael népének küzdelmeit és Isten hűségét, megújuló kegyelmét. Csak *Ézsaiás könyvében* mennyi vigasztalás van! Nem vagyok egyedül, Isten nagyobb és erősebb, történjék bármi is a világban.

Parkolójegy. Papírfecni. Mennyi ügyes-bajos dolgot kell intézni, közlekedni, bevásárolni, máskor szabadidőt tölteni. Várni és várakozni. Vajon jól, értelmesen, hasznosan töltjük ezeket az órákat? Tudatában vagyunk, hogy minden perc ajándék? Hogy nem jön vissza, ha elpocsékoltuk? Nem válthatjuk ki újra az Idő nagy bankjából, és kezdhethetjük előlről, okosabban.

Arra is emlékeztet a darab papír, hogy úton vagyunk. Vándorok, akik még nem a mennyei otthonban, az Atya házában laknak, de már itt, a földi otthonunkban is közöttünk van Isten országa. Hála, hogy van még idő, még „parkolhatunk”, jöhetünk-mehetünk, szólhatunk, tehetünk jól, javíthatunk. Isten kegyelméből adatik idő a megtérésre ma is.

E-könyv. A nyár nagy ajándéka Selma Lagerlöf *Löwensköld-trilógiája*. Szépirodalom, amely elvárászolt, vittem is magammal mindenhol a tenyérynél eszközön. A történetben hősök, hősnők és antihősnők, antihősök vannak, vagyis érző, hús-vér emberek. Az első oldalak után kíváncsiak leszünk a sorsukra, a fejlődésükre, döntéseikre, drukkolunk értük, vagy felvonjuk a szemöldökünket, ha nem szimpatizálunk velük.

Istenáldotta tehetség volt az író; könyve kiemel a hétköznapokból. Isten és ember, ember és ember viszonya, bűn,

megbocsátás, tévedés, nagyvonalúság, gyengédség, ostoba, pökhendi magatartás, befolyásolás – minden, amivel egy családban, házasságban, faluban, gyülekezetben, emberi közösségekben találkozunk.

Lelki olvasmánnyal útnak indulni olyan, mintha nem lennénk egyedül, egy jó könyv a társunk. Amivel ez a mű is gazdagít, egy esély, hogy mi pedig másokat gazdagítsunk általa.

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: LEE CAMPBELL / UNSPLASH.COM

Terméktájékoztató. Valahol eltettem egy szórólapot. Ma már mindenféléről kézhez kapunk tájékoztatókat. Csupa szép és jó tulajdonság van felsorakoztatva egy-egy termékről. Mögötte egy alkotó is áll természetesen, aki létrehozta. Ez elgondolkodtatott. Alkotó és alkotása...

Isten teremtenyei vagyunk, kiket képére és hasonlatosságára teremtett. Megáldotta az embert, az élet lehetőségét lehelté orrába. Megváltót adott Fiában, és Szentlelkét is elküldte. Kik vagyunk, mi az, amit önmagunknak tulajdoníthatunk? Számomra már réges-rég egyértelmű, hogy ez a három betű: SDG – *soli Deo gloria* – írja le a lényegét. Egyedül Istené a dicsőség. Amikor rombolás és összeomlás fenyeget mindenhol, jó ebbe kapaszkodni. Ő tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.

Termoszós kulacs. Enélkül nincs nyári táska! Hús marad benne az ital a hőségben is. Csapvízzel teli, mert az oltja legjobban a szomjat. Sosem felejttem el feltölteni indulás előtt. Vajon a lelki szomjamat is ilyen gondosan oltom? Jákób forrására, Jézusra, a samáriai asszonyra gondolok. „*Adj innom!*” – mondja Jézus. És folytatja: „*Ha ismernéd az Isten ajándékát, és hogy ki az, aki így szól hozzád: Adj innom! – te kértél volna tőle, és ő adott volna neked élő vizet.*” (Jn 4,7.10)

Mikor megtöltöm a kulacsomat, betölt az érzés: milyen áldott vagyok, hogy élő vízért mehetek Jézushoz! Olyan vízért, ami után nem szomjazom meg. S amikor keresem, hogy ki, mi ad erőt, kitartást, derűt, lendületet a mához és a holnaphoz, hiszem és tudom, élő Urunk van: „*Én vagyok az, aki veled beszélek.*”

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Igei alapkö és tűzoltósági habparti

Kemenesaljai pillanatképek Bobáról

Még kaszát, kapát és dorongot is ragadtak a bobai evangélikusok 1731 júniusában, hogy megvédjék szeretett templomukat a protestánsüldözés idején. Mindhiába, az uralkodói utasítással szemben gyengék voltak, és a türelmi rendeletig ők is csak a nemesdömölki artikuláris templomban gyakorolhatták hitüket. A Vas megyei Bobai Evangélikus Egyházközség történetében a próbatételek és az örömteli pillanatok szinte a reformáció kezdetétől sűrűn váltották egymást, mivel Luther tanai a kezdetektől elterjedtek Kemenesalján. Ottjártunkkor elsősorban a hálaadásra okot adó jelenkori pillanatokra voltunk kíváncsiak.

A vasárnapi istentiszteletre menet a templom külső falára rögzített Döbrentei Gábor-emléktábla mellett haladtunk el. A Magyar Tudós Társaság – később Magyar Tudományos Akadémia – 1786-ban született

első titkárának édesapja ugyanis Bobán volt evangélikus lelkész. Az Isten házában a szószékre fellépő igehirdetőt Péter első leveléből vett idézet emlékezteti feladatára: „Ha valaki szól, Istennek igéjét szólja” (4,11).

Az esperesi székhelyen Rostáné Piri Magdolna esperessel, a gyülekezetben közel négy évtizede szolgáló lelkésszel, Németh Kitti másodlelkésszel és Szomju Tamás lelkészjelölt gyakornokkal, az Evangélikus Hittudományi Egyetem mássoddiplomás lelkészképzésének júniusban végzett hallgatójával a szerteágazó gyülekezeti életről beszélgettünk.

DALOSTALKOZÓ ÉS SZÚDOKUVERSENY

II. József 1781-ben kiadott türelmi rendelete után a bobai hívek először iskolát és paplakot építettek, és csak utá-

na kezdtek templomépítésbe. „Az ősök pontosan tudták a fontossági sorrendet: mindenekelőtt iskolát kell építeni, hogy a nebulók tanítása minél hamarabb elkezdődhessen. [...] ők azt mondták: először az iskolát, mert a gyerekeket tanítani kell, hogy felelős felnőtt tagjai lehessenek a gyülekezetnek” – olvashatjuk az egyházközség történetéről a gyülekezet honlapján.

A jelenkori utódoknak is fontos volt, hogy a településen a több száz éves hagyományt folytatva legyenek evangélikus oktatási intézmények. Így nyitotta meg kapuit az egykori evangélikus iskola kibővített épületében a Bobai Evangélikus Óvoda és a Döbrentei Gábor Evangélikus Általános és Művészeti Iskola 2017 őszén. „Az államosításkor leverték a homlokzatról a címet és az igei feliratot. Amikor átvettük az épületet, az egyik első dolgunk az volt, hogy ezeket újra feltegyük a falra” – idézte fel az esperes.

A hatvan férőhelyes óvodában az elmúlt tanévben negyvenkilenc – vegyes csoportokba járó – ovis jele díszítette az öltözőszekrénykéket. A szombathelyi evangélikus oktatási komplexum tagintézményeként működő bobai általános és művészeti iskola júniusi évzáróján pedig száznegyvenegy gyerek kapott bizonyítványt. „Kemenesalján mindig nagy tömbben élt a magyar ajkú evangélikusság, ez most is így van. Éppen ezért igény volt arra, hogy több évtizedes kihagyás után ismét legyen iskolánk. Több ízben is hoztak ide más településekről gyerekeket azért, mert ez evangélikus intézmény” – mesélte Rostáné Piri Magdolna.

Luther-tabló a bobai evangélikus iskolában

Az épületbe lépőnek nem is lehet kétsége a gyökereket illetően: a falon Luther Márton gyerekek által festett portréképe felett áldás köszönti a bétérőt, mellette egy kisasztalon fakeszt emlékeztet az örömhírré: Jézus megváltott a bűneinkből. A folyosók falait nemcsak korábbi és mostani tablók díszítik, de – többek között – a reformátor életét bemutató művek is, amelyeket a tanulók projekt munka keretében készítettek el.

Az emeletre érve egy teljes falat beborítanak a különféle emléklapok és oklevelek, amelyeket különféle – helyes-

írási, szúdoku-, olvasási – versenyekről, tavaszköszöntő dalostalálkozókról, cse-csemőgondozási vetélkedőkről vagy meseíró pályázat díjátadójáról hoztak haza a sikeresen szereplő diákok. „Minél több helyen igyekszünk megmutatni és megmérettetni magunkat” – mutat rá Németh Kitti, aki a gyülekezeti szolgálatai mellett az intézmény iskolalelkésze is.

„JÖVŐRE MIKOR LESZ?”

Gyermekzsivajtól nemcsak az oktatási épületek zajosak Bobán, hanem a gyülekezeti ház és udvar is – főként nyáron. ►

A Bobai Evangélikus Óvoda és a Döbrentei Gábor Evangélikus Általános és Művészeti Iskola homlokzata

„Idén is két turnusban tartottuk a napközis táborainkat. Július utolsó hetében az óvodásokat és az alsó tagozatosokat, míg augusztus első hetében a felső tagozatosokat és a középiskolásokat vártuk – meséli a táborvezető, Németh Kitti. – Annyira népszerűek ezek az alkalmak, hogy májusban még meg sem hirdettük az időpontokat, már közel nyolcvan jelentkező volt. Végül összesen körülbelül száz gyerek és ötven felnőtt résztvevő volt velünk a két hét alatt. Jó érzés, hogy ilyen sokan számítanak rá, és ennyire várják a gyerekek és a segítő kollégák is. Ráadásul sokan elhívják a nem evangélikus barátait és osztálytársaikat is. Olyan táborozóink is vannak, akik segítőknek jönnek vissza. És tényleg lehet rájuk számítani” – mondja boldogan a lelkész.

Nem csoda, hogy a gyerekek alig várják az alkalmakat. A táborban nemcsak a bibliai történetek elevenednek meg a szemük előtt, hanem a kézművesfeladatok és a délutáni játékok jó része is a délelőtt elhangzottakhoz kapcsolódik. Az így szerzett ismereteket később az iskolai hittanórákon vagy a konfirmációi előkészítőn is tudják kamatoztatni. A nagy hőségben pedig jólesik a pancsolás az udvaron felállított medencében...

Vészt ígevers a gyülekezeti ház lábuzatán – Horváth Sándor kőműves alkotása

„A celldömölki önkéntes tűzoltók jóvoltából tavalyhoz hasonlóan az idei első tábor »fénypontja« is a habpartis volt – idézte fel a fiatal lelkész. – Negyven liter szappanból készítettek nekünk habot, amelyet az udvaron egy nagy ventilátor segítségével fújtak ki. A nevetéstől hangos habpartis végén csuromvízesen, sárosan, de nagyon izgatottan kérdezték a gyerekek: »Kitti néni, jövőre mikor lesz a tábor?«”

A táborok hatására minden évben vannak olyan gyerekek, akik idővel megkeresztelkednek, és elkezdnek járni evangélikus hittanra, családjukkal pedig a gyermek-istentiszteletre.

BEÉPÍTETT TÉGLA IGEVERSEL

Kemenesalján az 1930-as években több gyülekezetben épült ifjúsági ház. Bobán és a hozzá tartozó leánygyülekezetekben az akkori lelkész munkáját nagyban segítette az evangéliumi lelkületű Horváth Sándor kőművesmester. Karizmatikus képességével nemcsak evangélikus fiatalokból álló közösségeket szervezett, hanem közösségi házakat is épített velük. Így készült el 1933-ban Bobán, majd 1938-ban Nemeskocsban az ifjúsági otthon.

Hőség ellen habpartizás a napközis táborban

„Mindegyik épület lábazatának egyik téglájába egy bibliai igeverset vésett Horváth kőműves. A bobain Péter első leveléből vett vers olvasható: »Ti magatok is mint élő kövek épüljetek«” – mutatja Rostáné Piri Magdolna.

A házat ma is használja a közösség. 2013-ban egy gyönyörű épületrésszel egészítették ki, amelyet a türjei származású Nagy Péter építésmérnök adományként tervezett. A tágas gyülekezeti teremben nemcsak a közösségi alkalmakat és a téli istentiszteleteket tartják, hanem az iskola művészeti tagozatos néptáncsoportja is rendszeresen itt próbál.

HÁZHoz MEGY A SEGÍTSÉG

A gyülekezeti ház irodahelyiségeiben a lelkeszi hivatal teendői mellett a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában működő Lakos Ádám Evangélikus Szeretetszolgálat adminisztrációját is végzik. A bobai központú intézmény 2011. július 1-jén indult el.

A kezdetekre így emlékszik az esperes asszony: „Az egyik idős, ágyhoz kötött gyülekezeti tagunkat látogattam meg egy nap 2009-ben. Nem is tudtam arról, hogy a fia időközben kórházba került. A beszélgetésünk során azt mondta nekem a néni: »Tisztelendő asszony, nem tudom, hogy a jövő héten mit fogok enni, mert a fiam akkor sem lesz itthon.« Ez akkor engem annyira megrázott, hogy elhatároztam, valamit tenni kell. Annál is inkább gondoltam erre, mert a gyülekezetünkhöz tartozó falvak közül több helyen is jellemző az, hogy az idősek szomszédjai is idősek, mivel a fiatalok már beköltöztek a városokba. Egyre többen szorulnak segítségre, miközben nincs, aki segítsen nekik. Elkezdtük hát szervezni a házi segítségnyújtást. Az első időben a nemescsóiak területéhez csatlakoztunk, majd 2011-ben önállósodtunk. Idővel tovább bővültünk. Ma már házi segítségnyújtást, szociális étkeztetést, támogató szolgálatot és idősek nappali ellátását végezzük. Összesen körülbelül háromszázötven ellátottról gondoskodunk, nagyjából száz alkalmazottal. Házi segítségnyújtást tizenhét környékbeli településen végzünk. Arra törekszünk, hogy lehetőleg mindenhol helyben lakó gondozók legyenek. 2017-ben lehetőség nyílt a deveçseri szeretetotthon átvételére, így azóta az is hozzánk tartozik. A munkatársaknak, illetve a szeretetotthon

Rostáné Piri Magda esperes, Szomju Tamás gimnáziumi tanár, lelkészjelölt gyakornok és Németh Kitti másodlelkész az óvoda ajtajában

lakóinak hetente tartunk áhítatokat, bibliaórákat” – teszi hozzá az intézményvezetői feladatokat is ellátó lelkész.

SZOLGATÁRSI KÖZÖSSÉG

Rostáné Piri Magdolna is az egyike azoknak a lelkésznek, akiknek az ordinációjára, bár becsülettel elvégezték az Evangélikus Teológiai Akadémiát, csak évekkel később került sor: 1987 júniusában szentelték, addig gyülekezeti munkatárs volt a státusza. Az azóta is Bobán szolgáló parókus lelkész egyháztörténelmet írt, amikor 2006-ban a Vasi Egyházmegye esperesének választották – ő az első nő a Magyarországi Evangélikus Egyházban, aki egy egyházmegye lelki vezetője lett.

„Nagyon jó egyházmegye a mienk – mondja örömmel Rostáné Piri Magdolna. – Területe a közigazgatási Vas megye területével egyezik meg, tehát nem túl nagy, mégis huszonnyolc aktív lelkész szolgál itt. Hat többlelkészes gyülekezet is található az egyházmegyében. Mórotz Zsolt elnöktársam is bobai, és hála Isten-

nek, nagyon jól tudunk együtt dolgozni” – teszi hozzá az esperes.

A Vasi Egyházmegye abban is egyedülálló, hogy innen néhány évvel ezelőtt hat fiatal jelentkezett az Evangélikus Hittudományi Egyetemre (EHE). Közülük négyen már végeztek, és hárman – Baranyay Bence, Németh Kitti és az esperes asszony lánya, Tóth-Rosta Izabella – az egyházmegyében szolgálnak.

Hamarosan pedig egy újabb Lutherkabátos szolgatárssal gazdagszik a megye, ugyanis Szomju Tamás celldömölki, német-kémia szakos gimnáziumi tanár júniusban sikeres záróvizsgát tett az EHE másoddiplomás lelkészképzésén. „Evangélikus családból származom. Tizenéves korom óta nagyon sokat kaptam az egyháztól, benne a gyülekezeti lelkészeimtől – vallja az egyházi szolgálatokat évek óta teljesítő lelkészjelölt gyakornok. – Szolgátaimmal szeretnék valamennyit visszaadni belőle. Hálás vagyok, hogy olyan szolgatársaktól és mentoroktól tanulhatok, mint a bobai lelkészek.”

■ BODA ZSUZSA

Észszerű döntés vagy durva beavatkozás?

Szakemberek véleménye a fakitermelés változó szabályairól

Lapzártánk idején érvénytelenítettek miniszteri utasításban számos olyan rendelkezést, amely jelentős felháborodást kiváltva fellazította a fakitermelésre vonatkozó szabályokat, például engedélyezve a tarvágást akár védett területen is és ugyanitt megszüntetve azt a kötelezettséget, hogy a kitermelt akácok helyére őshonos fajokot kelljen telepíteni. Az Agrárminisztérium előtti tüntetésen több ezren követelték a rendelet visszavonását, mások ugyanakkor nem láttak olyan komoly veszélyt, amely az erdeinkre leselkedne a döntés nyomán.

ehhez képest a felhasználás az elmúlt évtizedekben átlagosan hétmillió köbméter körül volt, ami azt jelenti, hogy minden évben négy-ötmillió köbmétert megspóroltunk, vagyis rendelkezésre áll az a famennyiség, amennyire szükség van ebben az átmeneti helyzetben.

Az elnök hozzátette, hogy az értékesítések során szerzett tapasztalata szerint a legkövetkező fűtési szezonra szükséges mennyiségű tűzifát biztosítják be maguknak, aminek oka egyfelől, hogy többet nem is igazán tudnak finanszírozni, illetve sokaknak elegendő tárolóhelyük sincs otthon. A szakember még a miniszteri utasításban foglalt változtatások előtt nyilatkozva fejtette ki, hogy szerinte a következő fűtési szezonra való felkészülés teljesen normális keretek között zajlik a lakosság részéről, és meggyőződése, hogy a szükséges tűzifamennyiség úgy fog rendelkezésre állni, hogy közben Magyarország erdeinek természeti értéke nem csorbul.

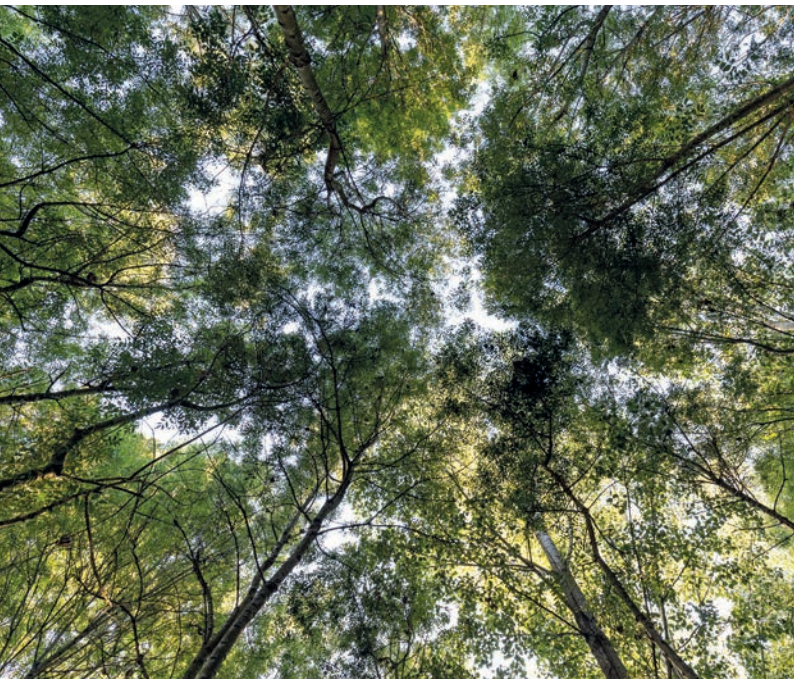
Gadó György Pál erdőmérnöknek más volt az álláspontja a kormány jelentős felháborodást kiváltó intézkedésével összefüggésben, azt a természetszerű gazdálkodás rendszerébe való nagyon durva beavatkozásként értékelte. „Sok év alatt, 2009 óta lassan sikerült sok területen megszabadulni az ipari erdőgazdálkodásból adódó terhekből, attól, hogy csak úgy gondolunk az erdőre, mint ami a faanyagtermelés célját szolgálja” – fejtette ki, hangsúlyozva: ennél sokkal fontosabb szerepük van az erdőknek, elsősorban a biológiai sokféleség biztosításában és a klímavédelemben is.

Szerinte nagyon szűk látókörű szemlélet az, amely szerint semmi más dolgunk nincsen, mint hogy letaroljuk az erdőt, ha kell, akácokat ültessünk, amelyekről már bebizonyosodott, hogy mennyivel szegényesebb élővilágot hoznak létre. „Éppen most, a klímaváltozás idején, amikor annyira nagy szükségünk van jól működő természetes erdőkre, akkor egy ilyen rendeletet hozni elképesztő dolog – ezért van most ez az óriási felzúdulás” – mutatott rá az erdőmérnök.

A miniszteri utasítás számos fakitermelési könnyítést érvényben hagyott, de azt, hogy védett területeken idegenhonos állomány (amilyen például az akác is) letermelése után nem kell őshonos fajtákat telepíteni, az erdőterv módosításához köti, így ez a lehetőség is szűkült. Érvényben maradt viszont, hogy miniszteri döntéssel bármilyen fakivágás engedélyezhető.

A WWF Magyarország nevű természetvédelmi civil szervezet üdvözölte a döntést – az eredeti rendelet visszavonása érdekében petíciót indított –, ugyanakkor rávilágított, hogy a miniszteri utasítás nem vonatkozik például a magán-erdőgazdálkodókra, akik védett természeti területen továbbra is folytathatnak tarvágást.

EvÉlet-infó

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A háborúval összefüggésben kialakult energiaválság, az ennek nyomán meghozott intézkedések miatt most még jobban fókuszba került a fa, az erdő, a teremtésvédelem és általában a felelős erdőgazdálkodás kérdése. Érthető, hogy az emberek nem szeretnék fázni, sem nélkülözni. Az egyik jól bevált energiahordozó a fa, amelyre most megnövekedett a kereslet a fokozódó lakossági tűzifaigény miatt – nyilatkozta lapunknak Mocz András, a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségének (MEGOSZ) elnöke.

Mint mondta, a teremtett világért felelősséggel tartozunk, ami azt jelenti, hogy fenntartható, tartamos gazdálkodást kell folytatnunk. Emlékeztetett rá, hogy Magyarország erdei évente mintegy tizenegy-tizenhárommillió köbméter fát teremnek,

Pótlékokkal körbevéve, Istenre utalva

Béres Tamás teológusprofesszor egyházképről, komfortérzetről, változásról

Érdeemes volna már most jobban megismernünk és megszeretnünk a Zsoltárok vagy a Jób könyvének egyéni és közösségi panaszénekeit, amelyekben a pótlékokról kiderül valódi értékük, és felismerhetővé válik az ember közvetlen Istenre-utaltsága – fogalmazzott lapunknak adott interjújában Béres Tamás egyetemi tanár. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendseries Teológiai Tanszékének vezetőjével annak kapcsán beszélgettünk emberről, természetéről, Istenről és egyházzal, hogy a Szélrózsa találkozón háromrészes előadás-sorozatban vitte az érdeklődők elé a mindennapokat egyre erősebben átjáró sematizmusokat, a kelendő ember-, isten- és természetpótlékokat.

– Hol vannak pótlékok az életünkben?
– Körbe vagyunk véve pótlékokkal. Ezeknek egy részét be tudjuk azonosítani, másik része azonban olyan szervesen az életünk részévé vált, hogy észre sem vesszük. Él az emberben a vágy a természetesség, az eredetközelség iránt, viszont ahogy haladunk előre a történelemben, az eredettől egyre távolodónak érezzük magunkat. Ez a történelemszemléletünknek abból az egyvonalúságából fakad, amely szerint a kezdettől tartunk a végidők felé. Más társadalmakban ta-

lán nem így élük ezt meg, de Európában így van, és a kultúránkban sajátos jelenségként a történelmet tudománnyal és a technikával béleljük ki. Korszakról korszakra ideologikus szempontokat választunk ki, és megpróbáljuk ezekkel az emberi életet értelmessé, hasznossá vagy épp egységesen megmagyarázhatóvá tenni. Ez most a kényelmességgel van így, hiszen az emberiség évtizedek óta lényegében semmi mással nincs elfoglalva, mint hogy a lehető legkényelmesebbé tegye az életét. Ezzel párhuzamosan

pedig egyre távolabb kerülünk azoktól az élethelyzetektől, amelyek kezdetben az emberi életet jellemezték. Ahogyan egy madár kibéleli a fészket, hogy puhává tegye a környezetét, úgy mi is kibéleltük a magunkét.

– Milyen következménnyel járhat ez?

– Hosszú távon az emberi faj adaptálódik az új, mesterséges környezethez. Ideológiáinkkal biztatjuk magunkat, hogy egyszer majd ki fogunk tudni repülni fészünkünkől, ki tudja, hova – megvalósítva ezzel az emberiség nagy álmait –, de ahogy a madárfióka esetében, itt is fennáll a veszély, hogy egyszerűen csak kiesünk a fészekből, és korábbi civilizációs szintek kemény talaján találjuk magunkat. Érdeemes volna már most jobban megismernünk és megszeretnünk a Zsoltárok vagy a Jób könyvének egyéni és közösségi panaszénekeit, amelyekben a pótlékokról kiderül a valódi értékük, és felismerhetővé válik az ember közvetlen Istenre-utaltsága. ►

– A kényelmességnek a technikai, tudományos vívmányokkal való megteremtése – legalábbis az erre való törekvés – együtt járhat a lelki értelemben vett kényelemérzet elvesztésével?

– Ebből a szempontból az az igazán érdekes, hogy úgy veszíthetjük el a lelki komfortérzetünket, hogy közben folyamatosan törekszünk rá. Ez egy spirál, amelyben a kényelmességre való berendezkedés által egyre kevesebb előre nem látható kihívással kell szembenéznünk, ami oda vezet, hogy mindenre egyre puhább válaszokat adunk. A ma embere a saját magunk által alakított világ speciális kérdéseire akar válaszokat adni, de ha a történelemkönyveinket átnézzük, azt láthatjuk, hogy a kezdetekben az ember annak a világnak próbált meg válaszolni, amelyet nem ő alakított ki. Ettől a különös „dialógustól” kerültünk mára nagyon messze, de a dialógus fontosságáról szó-ló ismeretet nem veszítettük el. Az értelmetlenségig túlcitáljuk korábbi állításainkat a látszatszóval kedvéért. Nem bánjuk, ha vitáink, témáink már csak korábbi találgatásainkkal vannak laza kapcsolatban, az úgynevezett „valósággal” már rég nem, így az állításaink értékét is elveszítjük lassan. A kultúra legtöbb területén csúcsra járattuk a „fake news”

[hamis híresztelés, álhír – a szerk.] jelen-séget – ez biztosan nem folyhat sokáig így tovább.

– A természettel való eredeti kapcsolat és a lelki komfortérzet elvesztése kizárólag emberi hiba? Már ha hiba egyáltalán.

– Nehéz lenne ebben nem az embert hibáztatni, bár a világ nemcsak az emberből áll, hanem az egyébként definiál-

tok narratív alapja és fő közege a Biblia, amelyben egyszerre olvassuk azt, hogy jó megőrizni, amivel „kezdetből” megajándékozta Isten az embert, és azt, hogy sohasem állhat elő olyan veszélyhelyzet, melyben nem bízhatnánk saját ügyünket vagy az emberiség ügyét a Teremtőre. A veszélyből való kikerülés, kivétel mint folytatás persze nem rajtunk múlik, de még a „minden mindegy” állapothoz

Bonhoeffer arra emlékeztet: ne higgyük el, hogy a kezdet, vagyis az igazság és egyértelműség birtokosai lehetünk, hanem vegyük észre, hogy az ember számára csupán a közbenső idő valóságos.

hatatlan „természetből” is. Minél ötlete-sebb módon próbáljuk érvényteleníteni a természet befolyását, hogy ne okozzon számunkra meglepetéseket, annál ötle-tesebben válaszol ő is. Arra a kérdésre, hogy hiba-e ez, nem tudunk „tényekkel”, legfeljebb magyarázatainkkal válaszolni. A számunkra meghatározó magyaráza-

elvezető hangos „féknyúzózás” sem fog felmenteni minket a világ értelmes alakítá-sának felelőssége alól.

– Ma sok emberben van igény a spi-ritualitásra, ennek megéléséhez pedig a rendelkezésre álló rengeteg informá-ció felhasználásával akár saját vallást is kialakítanak, olyat, amelyben lelkileg

komfortosan érzik magukat. Ez a művel, a saját istenkép kialakítása is pótlékgyártás?

– Pótlékokra ebben a kezdet és vég között feszülő „átmeneti” időben alapvetően szükségünk van, nem tudjuk azoktól teljesen mentesíteni az életünket. Hiába szeretnénk ugyanis visszatérni az eredetünkhöz, ezt nem tudjuk megtenni. Dietrich Bonhoeffer mondja, hogy az az ember, aki úgy érzi, átlátja vagy megérti az eredetet, az a gonosz törébe esik, aki elhítteti velünk, hogy rendelkezhetünk a kezdettel és vele együtt az igazsággal. Bonhoeffer arra emlékeztet: ne higgyük el, hogy a kezdet, vagyis az igazság és egyértelműség birtokosai lehetünk, hanem vegyük észre, hogy az ember számára csupán a közbenső idő valóságos. Csak annyit tudunk, hogy a kettő között vagyunk, és ez a mi realitásunk. Ehhez az időszemlélethez szorosan hozzátartozik az a lehetőség, hogy sok pótlékunk van. Egyrészt együtt élünk a pótlékokkal, másrészt bennünk él az igény, hogy minél kevesebb pótlékunk legyen. Ami a spiritualitásra való igényt, az arra adott saját megoldásokat illeti: sem olyan világ, sem olyan egyház nem létezett soha, amelyben mindenki ugyanúgy gondolkozott, hiszen a vallásban erőteljesen jelen van, hogy az embernek köze van hozzá. Abban a pillanatban, ahogy a személyes vonás elveszik belőle, a vallásból ideológia és politika lesz. Voltak ilyen korszakok, és ma is megkíséreltünk sokszor, hogy a vallásból egyértelműsíthető politikai eszköz legyen. A vallásnak azonban nem ez az elsődleges szerepe, hanem az, hogy az egyes ember el tudja helyezni magát a nála nagyobb világban. Ilyen értelemben inkább azon lehet csodálkozni, hogy egy-egy vallási tradíció – gondoljunk akár egy egyházra – évszázadokon keresztül fenn tud maradni, és hogy ezek közül egyik sem változás nélkül maradt fenn.

– **Egy egyház változásának lehet optimális mértéke, tempója? Manapság egy-egy embernek egy nap alatt kell annyi információt feldolgoznia, mint évszázadokkal ezelőtt akár évek alatt. Szinte felfoghatatlan mértékben változik a környezet, amelyben élünk, és ez megkövetelheti az egyházak reagálását is.**

– Vannak olyan vallási formációk, egyházak, amelyek elsősorban az intézménységükben gondolkodnak; ez azzal jár, hogy nagyon lassan követik a változásokat. Egyrészt azért, mert a dön-

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

tési szisztémájuk lomha és nehézkes, másrészt mert az elmúlt évszázadokban olyan szervezetet építettek fel, amely épp a változásokkal szemben kívánta megvédeni az intézménységüket. Ettől jelentősen eltér az a képlet, amikor az egyházat nem az intézménység, hanem tagjainak az élettel való kapcsolata határozza meg. Ebben az esetben az egyház sokkal rugalmasabb, mert nem a szervezet kerül előtérbe, hanem azok az emberek, akik ennek a dinamikus változó világnak a részei. Ezekben az egyházakban elméletileg könnyebben végbemehet megújulás, de ez egyrészt csak papírforma, másrészt a megújulás jelenségét is lehet hivatlan vendégnek tekinteni.

– **A változás jó?**

– *„Életünk ideje hetven esztendő, vagy ha több, nyolcvan esztendő”* – olvashatjuk a 90. zsoltárban, ami napjainkra is igaz. Ez nem nagyon sok, de nem is túl kevés, arra azonban mindenképp elég, hogy az ember akár többször is változtasson akár évtizedeket meghatározó szemléletein. A mi egyházi életünkbe, szokásainkba belefér, hogy egy-egy tagja számára az az egyházkép legyen meghatározó, amellyel ő gyerekkorában találkozott, és az mindenképp felett uralkodjon. Ugyanakkor létszerű az is, hogy az egyházi élet ne csupán a szüleinktől és elődeinktől örökölt formák és gondolatok ismételtetését jelentse, hanem a naponta megújuló

saját tapasztalataink lecsapódásából álljon össze. Ennek az utóbbi szemléletnek az volna az óriási előnye, hogy ez adhat tartalmat a közösség szó aktív és résztvevői jelentésének. Úgy tűnik, hogy egyházunkban jelenleg mind a két hatás jelen van, és azért van szükség az egymástól eltérő érvek képviselőinek találkozásaira, hogy az emberbe írt dialógusigény a közösen vállalt valóságismeret jegyében valósulhasson meg.

– **Annak nincsen veszélye, hogy a megújulás közepette veszítünk evangélikus identitásunkból?**

– Ha elméletileg minden rendben volna is egy-egy konkrét egyházképpel, annak még akkor is meg szabadna változni, mert nem mi vagyunk az egyházért. Mivel közben megéljük a testvériséget, az egymásrautaltságot, azt, hogy sokféleképpen, de együtt követjük Jézust, ezzel együtt változik az egyházképünk is. Ebből nem lesz hirtelen egy sematikus eszközzel leírható egyházkép, amit aztán egyszerűen meg lehetne mutatni, hogy ezek vagyunk mi, evangélikusok, pedig az identitásunk miatt sokszor szükségét érezzük. Olyan típusú egyház vagyunk, amelyeknek nem annyira a külső identitása a legfontosabb szempont, hanem a belső tartalmi elemek mindennapi használata és ezeknek az elemeknek a bátor végiggondolásán nyugvó közös változás szabadsága.

■ BALCZÓ MÁTYÁS

4 könyv + 1 tipp a tanévkezdéshez

Véget ért a nyár, indul egy új tanév, egy új munkaév. Nincs okunk szomorkodni azonban az egyik legszebb évszakunk, az ősz előtt sem. És ha netán kissé hűvösebb, akár esős napok köszöntenek ránk, akkor irány a könyvespolc! Őszidőre is remek olvasnivalókat, hasznos kiegészítőket kínál a Luther Kiadó.

KOCZOR TAMÁS Sietős történetek

Jön az ősz, és mi újra sietni fogunk. Szerzőnk nem vonja kétségbe rohanásunk okát vagy értelmét, mivel maga is időhöz kötve él. Csak arra kér, hogy miközben az órát nézzük, lássunk meg másit is. Aluljáróban, bevásárlóközpontokban, parkolóknak a bibliáit. Hétköznapi történetekben az örökkévaló igazságokat. Azt is megmutatja, hogyan.

2100-Ft helyett 1890 Ft

SZABÓ LAJOS Égi hívás – földi pálya

Mit csinál igazából egy lelkész? Fekete ruhában beszél a templomban, esetleg Bibliát tart a kezében? A hét hat napján biztosan nem. Ilyenkor menedzser, kórusvezető, építész, pályázatíró, temetkezési vállalkozó, ezermester, sofőr, pszichológus vagy mindezek keveréke. Ismerjük meg hivatását!

2700-Ft helyett 1890 Ft

MICHELLE MEDLOCK ADAMS

Dinós áhítatok

Tanuljunk dinókról, tanuljunk dinókkal! Miként van az, hogy Isten mindannyiunkat különlegesnek teremtett? És hogy nem hagy bennünket magunkra a bajban? Mit jelent az, hogy terve van az életünkkel? Szórakoztató dinós tények, bibliai versek, játékok öt-tíz éves gyerekeknek.

5600-Ft helyett 4230 Ft**+ 1 TIPP:**

Igés tollak és színes szövegkiemelő, hogy munka közben is megnyugodjon a szívünk.

Toll: 400 Ft**Szövegkiemelő: 750 Ft**

WAYNE RICE

Fején a szöget! 1-3.

Kamaszokhoz beszélni nem könnyű. Kivéve, ha alaposan felkészülünk rá. Az Amerika-szerte közsímert ifjúsági előadó gyűjteményében száz frappáns történetet, anekdotát és példázatot tesz közzé. Olyanokat, amelyek valóban képesek megnevettetni, megrikatni, elgondolkodtatni – még a leg-
nottabb tizenéveseket is.

3450-Ft helyett 3105 Ft**Tanévkezdő akció
augusztus 25-től
szeptember 30-ig**

Könyveinket megrendelheti a Lutherkiado.hu weboldalon, vagy megvásárolhatja személyesen az evangélikus könyvesboltban (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.; nyitva hétfőtől péntekig 08.30-17.00 óra között).

Mások bátorítóivá legyünk

A SZERZŐ FELVÉTELE

Napokon belül véget ér a nyári szünidő. Noha a naptári esztendő még jócskán tart, mi, felnőttek is – hasonlóan a diákokhoz – új feladatoknak feszülünk neki az ősz beköszöntével. A nyári napok fényének múltával talán a mi szívünkre is újra árnyék nehezedik. Bizonyára sok szép élményt gyűjtöttünk a nyáron, gondjainkról megfedekezünk, de most a dolgos hétköznapi felé nézve akár aggodalom is eltölthet. Az aszályos hónapok után vajon meddig emelkednek majd az árak? Olaj és gáz hiányában vajon tudunk-e majd fűteni? Mindez nemcsak minket foglalkoztat, hanem globális kihívások elé állítja egész lakott Földünket.

Többek között ezekre a nyomasztó kérdésekre kerestek választ augusztus 5–10. között a Keresztény Nők Ökumenikus Fóruma tizenegyedik nagygyűlésének résztvevői – asszonyok és fiatal, egyetemista lányok – a franciaországi Strasbourgban. A szervezők nem véletlenül, sőt egyfajta biztatásként választották meg a konferencia mottóját, a jól ismert igeszakaszt: „...legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számonkéri tőletek a bennetek élő reménységet.” (1Pt 3,15)

Nem a konferencia eseményeit szándékozom ismertetni a továbbiakban, hanem arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy ebben a járványhullámok és válság sújtotta világban mi más is lehetne a mi küldetésünk, mint hogy mások bátorítóivá legyünk. Merész Istenre hagyatkozással, példaadással szólaltassuk meg azt a reménységet, amely a hitben bennünket is erővel ruház fel.

Ennek csodás megjelenítése az a művészi kompozíció, amely a konferenciának szálláshelyet adó épület belső terét díszíti. A Ciarus Hotel – egy keresztény közösség által üzemeltetett szálloda – recepciója mellett kapott helyet Christophe Wehrung és Antoine Halbwachs alkotása, amely az *Egyensúlyozva* címet viseli. Utal magára a szálláshelyre, ahol a munkatársak ügyesen balanszíroznak, hogy ne legyenek túlzottan profitorientáltak, ugyanakkor veszteség nélkül tudják működtetni a város frekvenciált helyén álló keresztény fogadójukat.

A koronavírus-járvány alatt az ott dolgozók számára azonban más értelmezést is nyert a két kiváló strasbourgi művész alkotása. A reményt testesítette meg. Az épületben szolgáló vezetők és alkalmazottjaik hitét szimbolizálta, azt a bizodalmat, hogy Istenrel átvészselhetik a nehéz időszakot, nem „esnek le”, vagyis a szálláshelyet nem kell véglegesen bezárniuk. A falfelületre festett rajzon a kétség árnyékát is megjelenítették a művészek: mi van, ha nem sikerül, ha lezuhanunk? Bizonyára a munkatársakban is megfogalmazódtak ezek a kérdések a járvány okozta bezártság alatt. Ám az, hogy ez a kis szálloda túlélte a viharokat, újra megnyithatta kapuit és szobáit, ékes bizonyítéka Isten oltalmazó szeretetének.

A konferencia szüneteiben sokak tekintete kereste a kötéláncos figuráját. Nem véletlenül. Ma is roppant aktuális a művészek által megformált életérzés: a bátorságról, ugyanakkor az aggodalomról is, a merészség és a félelem közötti egyensúlyozásról.

A kompozíción egyvalaminek az ábrázolása azonban hiányzik számomra. A kötél alatt nincs védőháló. A hívó ember pedig Istenről, az ő gondviseléséről éppen ebben a képben gondolkodik. Isten oltalma olyan, mint egy védőháló. A Krisztust követő ember arra alapozza olykor vakmerő bátorságát, hogy tudja – egy holokauszt-túlélő vallomásának szavaival élve –, „nem eshet mélyebbre, mint Isten tenyerébe”.

Jó így indulni a feladatokkal teli szeptembernek, a kihívásokkal teljes ősznek és télnek, az elének feszülő „kötélpályának”, hogy tudhatjuk: nem vagyunk magunkra hagyva, Istenünk tekintete kíséri lépéseinket, és oltalmazó kezébe érkezünk, ha a botlásban is bátran ráhagyatkozunk.

■ B. PINTÉR MÁRTA

A szerző evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Női Bizottságának elnöke

Napi egy deka liszt egy főre

Román betörés Erdélybe 1916-ban – adalékok a Brassói Evangélikus Egyházmegye történetéhez

Az első világháború alatt, 1916. augusztus 27-éről 28-ára virradó éjszaka a román királyi haderő három hadserege átlépte a magyar-román határt, és megkezdte a benyomulást Erdély területére. Ezzel a katonai manőverrel Románia az antanthatalmak oldalán hivatalosan is belépett a háborúba. Az erdélyi hadi események egyik fő színtere Brassó vármegye volt; a magyarországi evangélikus egyházszervezetben a megye területe Brassói Evangélikus Esperesség néven a Tiszai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházkerülethez tartozott. De mikor és hogyan került az Erdély délkeleti csücskében fekvő Brassó és az egyházmegye az ország északkeleti részét magában foglaló Tiszai Egyházkerülethez? Erre a kérdésre, valamint az erdélyi betörés előzményeire és következményeire is kitér cikkünk.

Erdélyi Szász Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházkerületből, esperességgé kívántak szerveződni és egy magyarországi egyházkerülethez csatlakozni. A korabeli jegyzőkönyvekből kiolvasható, hogy idővel életre akartak hívni egy ötödik magyar püspökséget is, ezt Erdély területén. Erre azonban nem került sor: a Brassói Egyházmegye végül a Tiszai Egyházkerülethez csatlakozott, és exklávéként – vagyis az egyházkerület területével nem érintkező, területileg különálló részként – működött a trianoni békediktátum életbelépéséig.

ÖRÖK BARÁTOK?

A Román Királyság 1883-ban csatlakozott a Német Császárságból, az Osztrák–Magyar Monarchiából és az Olasz Királyságból álló oroszellenes hármasszövetséghez, közismert nevén a központi hatalmakhoz.

Az akkori román vezetést az Orosz Birodalom balkáni terjeszkedési tervei ösztönözték a szövetségi rendszerbe való belépésre, mindezt úgy, hogy az osztrák–magyar vezetés is ismerte az erdélyi román expanziós szándékokat. A szerződő felek örök barátsági és megnehtámadási szerződést kötöttek. Kötelezték magukat, hogy ellenséges szövetségi rendszerhez nem csatlakoznak. A szerződés ellenére az antanthatalmak és Románia közötti közeledés már 1914-ben megkezdődött.

1916 nyarán a hadiszerecnse elpártolt a központi hatalmak mellől, így a román vezetés már június elején titokban elkezdte mozgósítani a hadsereget. Az augusztus 17-én ratifikált megállapodás szerint az antant vezetői elismerték Románia igényét Bukonivára, Máramarosra, a történelmi Erdélyre, a kelet-magyarországi részekre egészen a Huszt–Orosháza vonalig és a Bácságára a Duna–Tisza vonalig. ►

FORRÁS: WIKIPÉDIA.ORG

Román katonák az első világháború idején

III. Károly (magyar király 1711–1740 között) 1734-ben adta ki a magyar protestánsok helyzetét rendező második határozatát, a második *Carolina Resolútiót*. Ez a Magyar Királyság területén négy evangélikus egyházkerület felállítását engedélyezte. Mivel ekkor az Erdélyi Fejedelemség külön állami közigazgatás alá tartozott a Habsburg Birodalmon belül, ezért az 1553 óta fennálló Erdélyi Ágostai Hitvallású Szász Evangélikus Egyházat és az annak joghatósága alá tartozó magyar ajkú híveket ez a döntés nem érintette.

1867-ben a kiegyezés értelmében létrejött Erdély és Magyarország uniója. Az egyesülés után az erdélyi szász evangélikusok jogi különállása megmaradt, azonban a Brassó vármegyei magyarság 1877-től szervezkedni kezdett a kiválás ügyében. 1883 májusában a válás- és közoktatásügyi miniszter határozata értelmében megalakult a magyar lelkesítő kör.

Az 1886. március 25-én Brassóban tartott konventen a magyar ajkú egyházközségek küldöttei egyhangúlag nyilvánították kilépési szándékukat az

A magyar vezetés aggodalommal teli memorandumban figyelmeztette az uralkodót, hogy újabb orosz győzelmek kiválthatják a román intervenciót, ezért kérte Erdély védelmének megerősítését. Az erdélyi határok védelmét Arz Artúr tábornok hetvenezer fegyveressel és hetvenhat ágyúval látta el, ezzel szemben a támadó haderő háromszázhatvankezezer főből állt, a tüzéség ütőképességét tekintve pedig legalább tízszeres volt a túlereje.

Az igen ambiciózus román haditerv szerint a délről benyomuló negyedik és második hadseregnek egy hónap alatt el kellett volna érnie Kolozsvárt, a harminckilencedik napra pedig már Nagyvárad és Debrecen térségében kellett volna katonai műveleteket végrehajtania. A támadó románok által remélt gyors előrehaladás nem következett be: Arz tábornok védekezve vonult vissza, míg meg nem érkezett a felmentő kilencedik német hadsereg. A két hadsereg szeptember 26-án ellentámadásba lendült.

GYORSAN KELLETT A SEGÍTSÉG

A román támadás kezdetén az osztrák-magyar hadvezetés elrendelte a Maroson túli területek kiürítését és a megbízhatatlannak ítélt román vezetők deportálását. A román csapatok elől mintegy kétszáz ezer magyar menekült el.

Ezzel szemben Geduly Henrik, a Tiszai Egyházkerület 1911–1937 között hivatalban lévő püspöke a kerület 1916–1917. évi közgyűlésének adott jelentésében arról számolt be, hogy a helyi lakosság semmiről sem tudott, sőt a hatóságok megtiltottak minden menekülési előkészületet. (Ez az állítás komoly ellentmondásban áll a szakirodalommal.) Az ellenséges román haderő elől menekülők között helyi lelkészek is voltak – a családjukkal együtt –, tartva attól, hogy a megszállók bennük látják az ellenállás fő szervezőit.

A lelkészcsaládok megsegítésére az evangélikus egyház az Egyetemes Adóalapi Bizottságnak és az Egyetemes Gyámintézetnek járó rendkívüli segélyekből csoportosított át húsz-húsz ezer koronát. A vallás- és közoktatásügyi miniszter négyezer korona államsegélyt utalt ki az Országos Hadsegélyezőn keresztül a menekültek részére.

A püspök kérte Szabolcs, Borsod és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyék főis-

FORRÁS: FORTEPAN / MAGYAR FÖLDRAZSI MÚZEUM / ERDÉLYI MÓR CÉGE

Látkép Brassóról, előtérben a Fekete torony, balra az evangélikus Fekete templom (1908)

pánjait, valamint Budapest és Kolozsvár polgármesterét, hogy a menekült lelkészeket részesítsék állandó fenntartási segélyben. Az Erdélyrészi Képviselők Országos Bizottsága Geduly püspök személyes közbenjárására háromezer-hatszáz koronát utalt ki, míg az egyetemes egyház és a kerületi pénztár személyenként két-kétszáz koronát. Az Est újság szerkesztője ötezer korona segélyt nyújtott.

1916. október közepére az Osztrák-Magyar Monarchia hadereje kiszorította a román hadsereget Erdélyből, így a menekültek nagy része visszatért otthonába.

Az elhaladó frontvonal az egyházközségeknek mintegy kilencvenezer korona, míg a lelkészcsaládoknak száználvan ezer korona értékű kárt okozott. A gyülekezeteket ért károk felerészben megtérültek az egyetemes egyház és a hívek adományai révén. Azonban a lelkészek helyzete sokkal aggasztóbb volt, mert számukra az alapvető életfeltételeket kellett újra biztosítani. Az Országos Hadsegélyező Bizottság harmincezer korona segélyt adományozott az egyetemes fel-

ügyelő közvetítésével a rászorulóknak részére, a maradék összeg előteremtésére pedig országos gyűjtést kezdeményeztek.

A püspök jelentést tett az egyetemes felügyelőnek a menekült lelkészek állapótáról, a hátrahagyott egyházi javak helyzetéről, egyben kérte az előbbieknél részére további rendszeres segélyek folyósítását; a Torontál vármegyébe áttelepített hívek lelkigondozására, számbavételére és megsegítésére három lelkészből álló missziót rendelt ki. Az evangélikus adóalapi bizottság végül huszonnégyezer korona segélyt folyósított a gyülekezeti károk enyhítésére, a pénzügyi bizottság pedig havi kétszáz koronát a lelkészek részére.

KIÁLTÁS A MÉLYSÉGBŐL

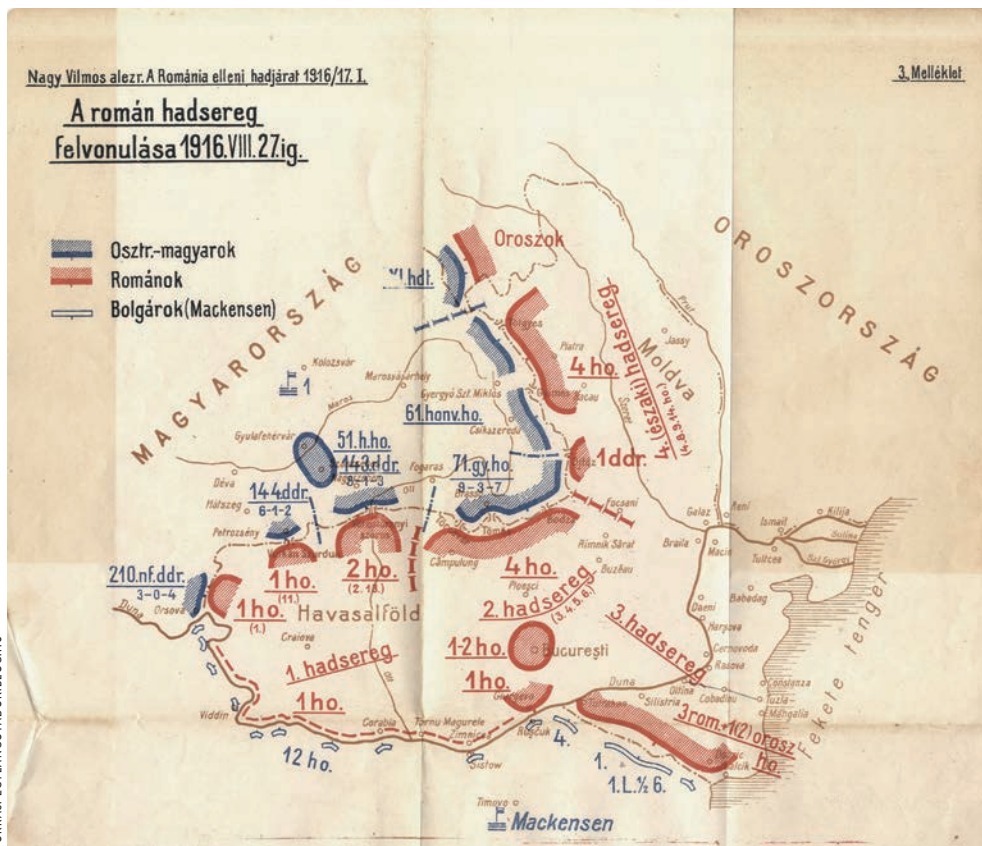
Geduly Henrik – felettes püspökként – felkérte az akkor pihenőidejét töltő tábori lelkészt, Sexty Kálmánt, aki a brassói esperességbeli Krizba parókus lelkészeként teljesített katonai szolgálatot, hogy utazzon el Brassó vármegyébe, mérje fel a külső helyzetet, az evangélikus egyházi javakban, épületekben esett károkat és az ott maradt hívek állapotát. Tábori lelkészként ő szabadabban utazhatott, és

beléphetett a hadszíntérhez közeli területekre is.

A Bányai Egyházkerület közgyűlése a menekült diákok részére lehetővé tette, hogy díjtalanul és a bizonyítványokra tekintet nélkül felvegyék őket az oktatási intézményekbe, valamint a szűkös anyagi lehetőségekhez mérten tankönyvtámogatásban részesülhessenek. Továbbá kérte a testület az iskolákat, hogy a diákok részére kedvezményes áron vagy ingyenesen biztosítsák az ebédet és a vacsorát. Végül pedig könnyítést jelentett az is, hogy ha a beiratkozáskor a tanulók nem tudták bemutatni a szükséges dokumentumokat, akkor bemondásra is el kellett fogadni az adataikat, illetve a korabeli iskolai értesítők adatait is el kellett fogadniuk a tanintézményeknek.

A háborús körülmények ellenére a jelentésekből kiolvasható, idillinek ható állapotokat komolyan árnyalja Nikodemusz Károly hosszúfalu-alszegi evangélikus lelkész írása, amely *Kiáltás a mélységből* címmel jelent meg az *Evangelikus Órálló* című lap 1917. január 20-i számában.

A segítő akciók már a betörés ideje alatt is nehézkesen és lassan haladtak. Alig állt rendelkezésükre kenyér, tüzelő és ruha. Visszatérésük óta ez a kevés is elapadt. Az 1916-os esztendőben a termés egy részét a jégverés vitte el, egy részét az ellenséges hadsereg rabolta el,

A román hadsereg felvonulása Magyarország határán - az 1916. augusztus 27-i állapot

míg a maradékot a felszabadítók élték fel - tudósít a lelkész. Nikodemusz Károly állítása szerint a cikk írásakor naponta egy deka liszt jutott egy főre. Az evangélikus

egyház mindig is élen járt az önkéntes segítségben és az önfenntartásban, azonban most a hívek súlyos anyagai károkat szenvedtek el, és nem voltak képesek fenntartani a gyülekezeteiket. A tudósítás szerzője szerint az 1916-1917-es jövedelmek (egyházi adó, hozzájárulások és a földhaszonbérlet) mind elvesztek, emiatt nem rendelkeztek kellő fedezettel az egyház tisztségviselőik javadalmaira és a szükséges javításokra sem. Hitelt pedig a magas kamat miatt nem tudnak felvenni. Ebben a súlyos anyagi helyzetben kérte az egyház és a testvérek segítségét a hosszúfalu-alszegi evangélikus lelkész.

Az első világháború elvesztése hazánk számára Erdély és a Partium elcsatolását is jelentette. Egyházunk számára pedig többek között a Brassói Egyházmegye elvesztését is magával hozta. Az erdélyi magyar evangélikusok a román állam keretein belül saját szervezetet hoztak létre Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház néven, amelynek a mai napig fundamentuma a Brassói Evangélikus Egyházmegye.

■ KOVÁCS RUDOLF ZOLTÁN

A szerző Budapest Főváros Levéltárának segédlevéltárosa

A harcokban szétlőtt épületek Prededál városában, Brassótól huszonöt kilométerre

Emberséggel a rászorulóknak mellett

Kárpátalján is segíti a menekülteket az Oltalom Szeretetszolgálat

Fél év telt el azóta, hogy Oroszország megtámadta Ukrajnát. Ezzel egy időben a menekültek is megindultak nyugat felé. A nyíregyházi evangélikus Oltalom Szeretetszolgálat a háború kitörése után azonnal megkezdte a segítségnyújtást. Előbb a határ innenső oldalán, majd pedig a kárpátaljai területeken a keleti országrészekből odahúzódó belső menekültek részére is. Elsősorban ez utóbbi vállalásról kérdeztük Nagy Juditot, a szeretetszolgálat intézményvezető-helyettesét.

„Elsősorban Zápszony és Beregsom faluba viszünk adományokat, de Mezőkaszonyba, Viskre és máshová is szállítottunk már gyógyszert, élelmiszert, matracokat, házi vízművet” – mondja Nagy Judit. Mint megtudjuk, az említett kárpátaljai településeken elsősorban óvodákból, iskolákból és közösségi terekből létesültek ideiglenes szállások a belső menekültek számára.

A körülményekről érdeklődve az intézményvezető-helyettes elmondja: „Ezek a befogadóhelyek nagyon megterhelik a közösségeket, egyrészt mert az épületek nem erre lettek kialakítva, másrészt az adományokon kívül nem sok segítséget kapnak a menekültek ellátásához. A tányérokat, edényeket sok esetben a falu lakói adták össze az otthonaikból. A zápszonyi szállás például egy korábbi anyaotthon épülete, de ezt nem úgy kell elképzelni, mint nálunk, hogy minden családra külön lakószoba és mellékhelyiség jut. Az épü-

letben nincs iható víz, azt naponta hozzák a faluból kannákban és flakonokban. Beregsomban egy általános iskola lett a befogadóhely. Ott jelenleg igyekeznek családokhoz kihelyezni a menekülteket, mert szeptembertől újraindítják az iskolát. Ehhez megpróbálják az iskolaépület egy részét ismét tantermekké alakítani, hogy az ott élő magyar gyermekeknek biztosítani tudják továbbra is az oktatást. Ehhez mi is igyekszünk hozzásegíteni különböző eszközökkel.”

Az Oltalom Szeretetszolgálat az Ukrajnában zajló háború kezdete óta jelen van és szolgál a térségben. Először a magyar-ukrán határ menti Barabás község vezetőségével vették fel a kapcsolatot. „Ők melegedőhelyet működtettek. Kezdetektől segítik a munkánkat. Számos ukrain település vezetőjével ők ismertettek meg minket, valamint rajtuk keresztül kapjuk az információt, hogy mikor, hol és mire van szükség – tudjuk meg Nagy Judittól. – Mi magunk is többször voltunk Ukrajnában. Egyrészt vittük az adományokat, másrészt felmértük, hogy miben tudunk még segíteni. Ilyen esetekben beszélünk a helyi polgármesterekkel. Erre nagy szükség van, hiszen ha személyes a kapcsolatunk az előjárókkal, akkor ők is bátrabban kérnek.”

Nagy Judit az adományok Ukrajnába juttatásáról elmondja: „Nem minden alkalommal megyünk ki, mert a kiutazás, a szállítmányok kivitele nem olyan egyszerű. Teherautót nem engednek át a barabási határon. Nagyobb adományokhoz hivatalos meghatalmazás szükséges, amit a

FOTO: NAGY JUDIT / OLTALOM SZERETETSSZOLGÁLAT

fogadó félnek kell biztosítania. Mivel az általunk támogatott legtöbb település Barabáshoz van közel, ezért általában ott szoktuk az adományokat letenni, ahol átveszik tőlünk.”

Az Oltalom azonban nem csak Ukrajnában segít: a háború kitörése óta több mint háromszáz hazánkba menekült család számára nyújtott már átmeneti támogatást. Jelenleg hét – Ukrajnából érkezett, Nyíregyházán élő – család beilleszkedéséhez, mindennapi megélhetéséhez igyekeznek hozzájárulni.

„A beiskolázáshoz füzeteket, iskolatáskákat igyekszünk biztosítani, valamint a szálláshoz, a napi élelmiszer-ellátáshoz is hozzájárulunk. Számos tárgyi adományra van szükségünk, hiszen az ideérkező családok csak kevés személyes tárgyat, használati eszközt tudtak magukkal hozni.”

Az Oltalom Szeretetszolgálat elsősorban a Magyarországi Evangélikus Egyház által gyűjtött adományokból finanszírozza a háború elől menekülők számára nyújtott támogatást. Szolgálatukat pénzádománnyal segítik a németországi Diakonie Herzogsägmühle dolgozói, valamint számos lakossági felajánlás – elsősorban ruha és gyermekeknek játéka – is érkezik hozzájuk.

■ – GALAMBOS –

„Mindeddig megsegített minket az Úr”

Ünnepségsorozat a sárszentlőrinci evangélikus gyülekezet alapításának háromszázadik évfordulóján

„1722 nyarán Szeniczei Bárány György lelkéssel együtt nyolc család érkezett a török időkben elnéptelenedett szentlőrinci busztára.” Helybéli papgyerekként minden év augusztusában újra és újra meghallgathattam az első telepesek történetét. A templomszentelési évfordulón, azaz „búcsúkor” ezekkel a mondatokkal kezdődött a prédikáció utáni hirdetés. A kerek évfordulókon pedig gyakran egyéb események is kapcsolódtak az emlékezés és a hálaadás szavaihoz. Idén augusztus 5-7. között színes ünnepi műsorsorozat helyszíne volt a falu.

Az egyházi programok központja a templom és környéke volt. A templomkert kerítésére fotókiállítás került *Az én Sárszentlőrincem* címmel. A legkisebbek szombaton délelőtt a Palinta Társulattal együtt énekeltek, majd a gyülekezeti teremben gyöngyfát készítettek, mely az erős gyökereivel szimbolizálta a minket megtartó múltat.

Pénteken és vasárnap délután egy-egy előadást hangzott el a faluból elszármazott két történészről. Csepregi Zoltán egyháztörténész-professzor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora a gyülekezet alapításáról, Orsós Julianna, az Országos Széchényi Könyvtár tudományos kutatója a község későbbi történetéről osztott meg sok új, érdekes információt az egybegyültekkel.

Pénteken egy zeneművész házaspár, Pétery Dóra és Bali János kápráztatta el a közönséget orgona- és furulyajátékával. Előadásukhoz, melynek a címe *A fülemülétől a harangjátékig* volt, zenetörténeti magyarázatokat is fűztek. A Mandák kórus vasárnapi koncertje Kretz István és Kertész Péter vezetésével méltó befejezése volt az ünnepségsorozatnak. A kórus barokk kori motettákat, korálfeldolgozásokat adott elő, német és magyar szerzők műveit.

A művelődési ház előtt egymást érték a változatos programok, népzene és néptáncbemutatók, popkoncertek. A három nap során a falu megtelt élettel, örömteli találkozások színhelye lett.

A gyülekezet és alapítványa, a Zsivora György Népfőiskolai Alapítvány, valamint az önkormányzat vezetősége példamutatóan együttműködve szervezte meg az ünnepségsorozatot, melynek megvalósításához pályázati úton a *Magyar falu program* keretében biztosított támogatást a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

FOTÓ: CSEPREGI MÁRTA

A jubileum alkalmából a gyülekezet és az önkormányzat emlékkövet állíttatott a templomkertben (*képünkön*). Készítője Deér Gábor kőfaragó, aki anyai ágon sárszentlőrinci származású, s elődei vélhetően a falualapító családok egyikéig vezethetők vissza. Az emlékkövön a Lutherórsza és a falu címere között ez a mondat áll: „Mindeddig megsegített minket az Úr”.

Ez a *Sámuel első könyvéből* vett mondat (7,12) volt az ünnepi istentisztelet prédikációs alapigéje is. Gáncs Péter nyugalmazott püspök, aki az elmúlt évtizedekben számos lőrinci ünnepen vett részt, arról beszélt, hogy Isten nemcsak úgy általában, hanem konkrét helyzetekben nyújt segítséget. Háromezer évvel ezelőtt a zsidóknak a filiszteusok elleni háborúban, háromszáz évvel ezelőtt Bárány György kisdéd nyájának segített az otthonteremtésben, s a későbbi megpróbáltatások során sem hagyta magára népét.

Az istentiszteleten a liturgiai szolgálatot a jelenlegi lelkész, Darvas Anikó végezte. A tavaly nyugdíjba vonult Karl Jánosné Csepregi Erzsébet az általános könyörgőimádságban adott hálát Istennek megtartó szeretetéért. A templomot megtöltő egybegyültek egy szívvel, egy emberként mondták ki az áment az imádság végén.

Az elmúlt háromszáz év utolsó négy évtizedében a gyülekezet szoros kapcsolatot ápolt finnországi testvérgyülekezetével, a tamperei Kaleva-templomhoz tartozó közösséggel. Természetes volt, hogy finn barátaink is együtt kívántak ünnepelni velünk. Véletlen egybeesés, de szimbolikus értékűnek is tekinthető: ahogyan háromszáz éve nyolc család érkezett a papjával Lőrincre, úgy most nyolc finn vett részt az ünnepségen Salla Häkkinen lelkészével együtt.

■ CSEPREGI MÁRTA

Lelkészi eszmecsere Finnország nyugati kapujában

Finnugor nyelvű népek körében szolgáló egyházak lelkészei találkoztak egymással augusztus 9. és 14. között Turkuban, Finnország legrégebb városában. A konferencián, amely már a tizennegyedik volt a sorban, a Magyarországi Evangélikus Egyházat tízfős delegáció képviselte.

A magyar–finn evangélikus egyházi kapcsolatok kezdete a két világháború közötti időre nyúlik vissza, amikor Raffay Sándor és Jaakko Gummerus püspökök kerültek jó baráti kapcsolatba egy konferencián. Rajtuk keresztül szerveződött a soproni és a helsinki evangélikus teológiai fakultás tanárainak együttműködése.

Magyar oldalról a finnül is beszélő Podmaniczky Pál lelkész, egyetemi tanár volt a zászlóvivője a finn ügynek, az ő tevékenysége előkészítette a talajt a későbbi ösztöndíjcserehez. Az első ösztöndíjas Dedinszky Gyula volt 1927-ben Helsinkiben, s őt követték azután mások, akik a finn ébredési mozgalmak lelkületét hozták haza Magyarországra, mint például Túróczy Zoltán – a későbbi püspök –, illetve Zászkaliczky Pál, Győri

János és Csepregi Béla, továbbá a finn népfőiskolai modellt példának tekintő Sztzehlo Gábor.

Az ösztöndíjcsere a második világháború után megszakadt, és csak a politikai enyhülést követően indult újra az 1980-as években. Mára azonban több magyar evangélikus lelkész nyерhetett betekintést a finn egyház életébe, és finn ösztöndíjasok ismerkedhettek egyházunkkal.

BŐVÜLT A KÖR

Nem sokkal az egyházi kapcsolatok kezdete után, 1938-ban tartották meg Budapesten az első finnugor lelkészkonferenciát. Az alkalmon több mint kétszáz lelkész vett részt, köztük hetvenheten Finnországból és huszonheten Észtor-

szágból. S bár pár évre rá Finnországban is sor került még egy szerényebb létszámú találkozóra, a második világháború és az új politikai rendszerek felállításával megszakadt ez a sorozat. Csupán egy alkalommal tartottak lelkésztalálkozót, 1968-ban „a békemunka témájában”.

Az enyhült politikai viszonyok 1981-re tették lehetővé újra a közös lelkészkonferencia megrendezését. Ez a finnországi lialmiban tartott tanácskozás indította el a testvérgyülekezetek szerveződését, és ezt követően váltak immár rendszeressé a két ország evangélikus lelkészeinek négyévenkénti találkozásai hol Finnországban, hol Magyarországon.

A finnugor lelkészkonferenciának 1993-ban adott otthont először a független Észtország, és 2004-ben Erdélyben (Kolozsváron) volt a találkozó, amelyen az utóbbi időben már más finnugor [azaz valamely finnugor nyelvet beszélő – a szerk.] népek képviselői is részt vettek az Inkeri Egyház tagjaiként. 2016-ban pedig

FOTÓ: SANTERI LEINONEN

maga az oroszországi Inkeri Egyház volt a házigazdája a rendezvénynek; a helyszín Petrozavodszk volt, a hétvégén pedig Szentpéterváron és környékén lévő gyülekezetekben szolgálhattak a konferencia magyar résztvevői.

Ott dőlt el, hogy a következő alkalom ismét Finnországban lesz 2020-ban, az ismert okok miatt azonban ezt csak az idén augusztus 10–13. között tudták megrendezni. Az együttlétbe új színt hozott a finn egyház számi – lappföldi – szolgálatának, illetve a finn ortodox egyház képviselőinek jelenléte.

GYERMEKSÉG – NEM ÉLETKORI KATEGÓRIA

A szervezők még a pandémia idején választották a keresztény nevelés kérdéseit a konferencia témájául ezzel a címmel: *Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket – keresztény nevelés; tények, kihívások és lehetőségek egyházaink gyermek- és ifjúsági munkájának területén.*

A koronavírus-járvány következtében megváltozott oktatási helyzet, valamint az Ukrajna ellen indított háború azonban csak megerősítette a téma aktualitását, hiszen ezekben az új helyzetekben is a gyermekek a leginkább kiszolgáltatottak és sérülékenyek.

Seppo Häkkinen mikkeli püspök (aki a házigazdák képviselőjében a konferencia elnöki tisztét is ellátta) bevezető szavai után Eriikka Jankko finn lelkész A *gyermekség teológiája* címmel vezette fel a témát – hangsúlyozva, hogy a gyermekesség nem egyszerűen életkori kategória, hanem elsősorban a másik emberrel és Istennel megélt viszonyrendszerben értelmezendő.

A finn delegáció előadói arra hívták fel a figyelmet, hogy a keresztség kapcsán fontos megtalálni azt a nyelvezetet, amely úgy fejezi ki a keresztség lényegét és tartalmát, hogy közben a keresztlést kérőkhez és a megkereszteltekhez is közel áll.

A magyar küldöttség képviselőjében Kodácsy-Simon Eszter, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense mutatta be a Magyarországi Evangélikus Egyház álláspontját és hazai szakirodalmát a gyermekúrvacsorával [*konfirmáció előtti úrvacsoravétel – a szerk.*] kapcsolatban, s ennek során vetett fel dilemmákat az előadást követő beszélgetéshez. Ezen dilemmák között szerepelt többek között az, hogy vajon mennyire természetesen

A Krisztusban való testvériség megtapasztalása – egy új résztvevő szemével.

Nagyon nagy ajándéknak tartom, amikor a lelkeszi mókuseréből, illetve a magyarországi kis egyházi közegekből kitekintve szakmai és lelki értelemben is feltöltődésre jut lehetőség. Sokféle háttérrel, különböző élethelyzetekből érkezünk minden tekintetben erre a lelkeszkonferenciára, mégis, a felmerülő nyelvi különbözőségeket is legyőzve a testvéregyházak küldöttjeinek megismerésével és a tapasztalatok megosztásával foglalkoztunk mindannyiunk gazdagodására.

A turkui külvárosi főiskolai konferencia-központoz közeli középkori (ami Finnországban is ritka), gyönyörű Mária-templomban kezdtük meg a hivatalos programot úrvacsorás istentisztelettel. A zeneileg és liturgiailag egyaránt gazdag istentiszteleten elhangzott prédikáció az áldott állapotban lévő engedelmes Máriát elevenítette meg előttünk lutheri szellemben a személyes egyházi élmények felidézése által is. Mari Valjakka számi (lappföldi) lelkész az igehirdetés szolgálatát, míg a liturgiában Tapio Luoma finn érsek szolgált közöttünk.

A változatos formájú szemináriumok során a gyermekek között végzett szolgálat tapasztalatai, lehetőségei és kihívásai, illetve komoly teológiai témák kerültek elő, melyeket Balicza Klára és Outi Tuppurainen szinkrontolmácsolásában követhettünk. A mindannyiunkat érintő ukrán háború felülírta a konferencia eredetileg tervezett programját, több főelőadásra is hatással volt, de kifejezetten egy szemináriumi egység is erre koncentrált. Érdekes volt Heikki Huttunen finn ortodox atya szavait hallgatni, aki a világ ortodox egyházaiban lévő nézetkülönbségek hátterébe vezette be a konferencia résztvevőit. Csoportos beszélgetések segítettek az egy-egy témában való elmélyülést és a résztvevők saját tapasztalatainak, véleményének megismerését. Könnyed pillanatokban is volt részünk, például amikor az egyik egyház oktatási weboldalán megtalálható, fiatalok által készített frappáns TikTok-videót nézhettük meg az istentiszteleti öltözködésről.

A negyvennyolc órás, fegyelmezett klasszikus tanulási, megismerési lehetőségek után a turkui katedrálisban, a finnek nemzeti templomában is járhattunk. A közelben található érseki rezidencián pedig az első napon közöttünk szolgáló finn érsek – konferenciánk témájához illő módon – feleségével és unokáival együtt bensőséges hangulatú találkozóon fogadta a különböző országok delegációit. Ezután a közeli szigetvilágot bejáró hajóút segített ráhangolódni a másnapi befejező, közös értékelésre lehetőséget adó délelőtti alkalmaira.

■ GRENDORF-BALOGH MELINDA lelkész,

a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermek- és Ifjúsági Bizottságának elnöke

éli meg egy család (és egy gyülekezet) a családtagok vallásosságát, hogyan gondoljunk az úrvacsora megértésére, és milyen szerepe lehet a szentség és a felkészülés rítusjellegének.

Az észti delegáció az egyházi iskolákról tartott előadást, azt a kérdést felvetve, hogy milyen értékvilágot közvetíthet egy egyházi iskola, s vajon hogyan alapítható egyházi iskola egy olyan szekuláris országban, mint Észtország. Az Inkeri Egyház gyermek- és ifjúsági munkájának kihívásait az egyház kommunikációs munkatársa mutatta be. Érdekes volt látni, hogyan oldják meg a több ezer kilométer távolságban élő gyülekezetek egymáshoz kapcsolódását, közösségépítő alkalmait. Az erdélyi evangélikusok képviselőjében Erzse Zsolt lelkész mutatta be az anyanyelv fontos szerepét a nyelvi kisebbségben élő gyülekezetek életében.

VENDÉGEK A SZÓSZÉKEN

A résztvevők az előadásokon elhangzottakat nemcsak a plenáris alkalmakon, hanem csoportbeszélgetésekben is továbbgondolhatták, s eközben igen aktív és izgalmas párbeszéd alakult ki. A záróalkalmon többen is megfogalmazták azt, hogy új szempontokat kaptak a nevelés és oktatás kérdéseikhez – folyjon az akár iskolai, akár gyülekezeti, akár családi szinten.

A konferenciát az ilyenkor hagyományos szombat–vasárnapi gyülekezetlátogatások követték. Több helyen is szolgáltak tiszfős delegációk tagjai. Kondor Péter déli egyházkerületi püspök a Deák téri egyházközség testvérgyülekezetének porvooi templomában, Szemerei János püspök pedig a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület testvérkerületének központjában, Mikkeliben hirdette Isten ígését.

■ BARANYAY CSABA

Naggyá kicsinyedni

A világhálón is elérhető a legfrissebb gyülekezeti munkaprogram

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Gyülekezeti és Missziói Osztályának szerkesztésében és kiadásában megjelent – és online változatban is elérhető – a *Növekedjünk a hitben* című, 2022–2023-ra vonatkozó gyülekezeti munkaprogram. Egyházunk 2023-at a *konfirmáció és az elhívás évének* nyilvánította; a gyakorlati kézikönyv anyagai az *errelő felkészülést* segítik. A kötet fókuszában a *hit formálása, megerősítése és ennek fényében az Isten és ember, ember és embertárs, valamint a teremtett világ és az ember közötti kapcsolat (ön)kritikus vizsgálata áll. Alább a kiadvány előszavát olvashatják. (A szerk.)*

„Az apostolok így szóltak az Úrhoz: *Növeld a hitünket! Az Úr ezt válaszolta: Ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag, és így szólnátok ehhez a vadfügefához: Szakadj ki gyökerestől, és gyökerezz meg a tengerben – az engedelmeskedne nektek.*” (Lk 17,5–6)

Sehogy máshogy nem lehet ezt a jézusi mondatot érteni, csak úgy, hogy ti a hitetek növekedését kéritek tőlem, de valójában az nem is hit, amit ti annak gondoltok, neveztek. Ha az általatok értett hit helyén a valódi, Isten szerinti hit lenne bennetek, akkor fel sem vetődne azzal összefüggésben a növekedés gondolata – pontosabban vágya –, mert annak pont

az a lényege, hogy végre minden úgy jó, ahogy van. Beteljesedés, megelégedés. Révbe jutás. „Átölelt Isten nagy kegyelme”, és innen nincsen hova menni, növekedni, fejlődni, mert hát hova is lenne innen tovább?

Hova fejlődjön a vámos az „Istenem, légy irgalmas nekem, bűnösnek!” (Lk 18,13b) mondat után? Hová növekedjék a hazatérő tékozló fiú az apja öleléséből? A gyermeki bizalommal megfogalmazott kérésre – „...emlékezzél meg rólam, ha eljössz királyságodba” (Lk 23,42b) – adott jézusi válasz után – „...ma velem leszel a paradicsomban” (Lk 23,43b) – vajon mi lehetne a következő

szint a kereszten haldokló lator számára? Ők és a többi hozzájuk hasonló felérték a csúcra – bár sokkal inkább eljutottak a gödör aljára –, ahol minden kényszert elengedve tudták átadni magukat a kegyelemnek. Nem is illik egyikük szájába se a kérés: „Növeld a hitünket!”

A hitetlenség, a hitnélküliség, a hamis hit ugyanis így vagy úgy, de lelepleződik. Elárulja magát. (Ahogy a valódi is.) Jelen esetben mi az, ami árulkodó, ami leleplező a tanítványok részéről? Az elégedetlenségük.

Nevezhetjük telhetetlenségnek is. Ezek az emberek Jézus közelében vérszemet kaptak. Ráéreztek a siker ízére. Látszólag nagyon önkritikusan azzal is tisztában voltak, hogy a jézusi eredmények eléréséhez még sokat kell – ők úgy gondolták – fejlődniük. Hm, milyen szép! Még alázat is van bennük, szerénység.

Igen, legalább akkora alázat ez is, mint a samáriai falu határában, amikor beleegyezését kérve megkérdezték Jézust: akarja-e, hogy ők, a tanítványai tüzet

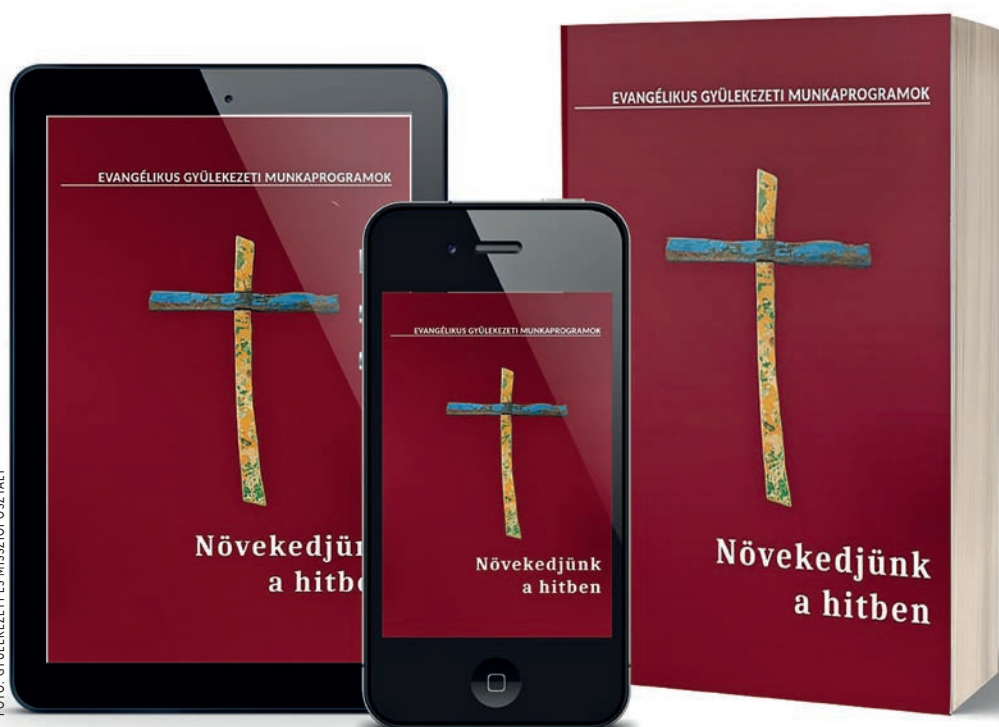
kérjenek az égből, hogy az megeméssze a falu apraja-nagyját? Ott tulajdonképpen mire számítottak? Milyen válaszra? Elismerésre és köszönetre Jézustól? Az ott elhangzó jézusi válasz érvényes itt is. Valójában ugyanazt mondja Jézus, csak más szavakkal: „Nem tudjátok, milyen lélek van bennetek...” (Lk 9,55b) Azt gondoljátok, hogy a hit valamiféle hatalmat jelent? Amivel majd hegyeket mozgattok, és vadfügefákat ültettek át a tengerbe? Vagy egy egész falut megemésztő tüzet kértek az égből?

Általában beesétalunk abba a csapdába mi is, amelyet Jézus a tanítványainak állított, amikor közkeletű értelmezés szerint a hegyeket megmozgató hitről, a hit erejéről beszélünk. Merthogy ezek a képek valójában a kérés – a követelés, a telhetetlenség – abszurdítását hivatottak érzékeltetni. Jézus belemegy a játékba, amelybe behívják őt, és annak elemeit kiforgatva tart eljünk tükröt. Már eleve abszurd a mérhetetlen kicsinység szembeállítás a növekedésre, növelésre irányuló kéréssel, illetve igénnyel. És akkor ehhez még olyan felesleges, értelmetlen eredmények társulnak, mint a hegyek mozgása és vadfügefák átültetése a tengerbe.

Jézus „erős emberei” azok a kicsinyek és gyengék, akik a példázataiban vagy a vele való találkozások alkalmával hagyják magukat általa, illetve Isten által megölelni, és ezt másoktól sem irigylik és tagadják meg.

A fejlődést, növekedést egyedüli, kizárólagos célul kitűzni egészen biztosan szinte csak és kizárólag negatív eredményekkel jár. (Agresszió, frusztráció, belső elégedetlenség és konfliktusok, bűnbaképzés, kiégés stb.) A Biblia és azon belül Jézus különösen is hangsúlyozza, hogy a növekedés másodlagos, járulékos következménye annak, ha a lényegre, a kegyelemre, az isteni ölelésre fókuszálunk.

Az elmúlt néhány évben többszörösen is volt alkalmunk visszatalálni ehhez a középponthoz. A gyülekezet létszámának, az alkalmak látogatottságának növekedése háttérbe szorult a kapcsolattartás, az egymásról, a közösség tagjairól való testi-lelki gondoskodás megvalósításának szolgálata mögött. Ezen még túl sem jutottunk igazán, amikor az Ukrajnából érkező menekültek segítése került előtérbe a gyülekezetek közösségei számára direkt vagy indirekt módon. Az sem elhanyagolható szempont, hogy a lelkészek mellett a gyülekezeti munkatársak, hitoktatók, pres-

Növekedjünk a hitben. (Evangélikus gyülekezeti munkaprogramok.) Főszerkesztő: Németh Zoltán, szerkesztette: Galambos Ádám. Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyülekezeti és Missziói Osztálya, Budapest, 2022

biterek, gyülekezeti tagok szerepvállalása nélkül nem valósulhattak volna meg ezek a közösségi, gyülekezeti segítségnyújtások.

Olyasmiben növekedtünk, amire nem gondoltunk korábban, és talán nem is tartottuk fontosnak. Növekedni a szolidaritásban, az egymásra való odafigyelésben, az előítéleteink félretételében stb. Csupa olyan dologban növekedtünk az elmúlt hónapokban, amely a kegyelemben való részesülésünk, az Isten által történt átölelésünk állapotából fakadt. Abból növekedett ki. Következémszerűen, járulékosan.

Az „ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást!” (Jn 13,34b) és a „legyetek irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas!” (Lk 6,36) mondatok jelentik a Jézus szerinti növekedést. Ezért a belső energiák mobilizálását és a különböző statisztikai mutatók óhajtott növekedését különböztessük meg ezektől, és ne keressünk teológiai alapozást hozzájuk Jézusnál. A hitünk növelésének igényére nekünk is a mustármag lesz a válasz, a népszámlálás eredménye miatti aggodalmunkra pedig az „*ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük*” (Mt 18,20).

És nem ezt éljük-e meg a különböző nyilatkozatok, vitanapok, fórumok

kapcsán, hogy az egyetértésben, a párbeszédben, az egymáshoz való közeledésben van szükségünk mindenekelőtt növekedésre? Ahogy a 2023-ra tervezett konfirmáció éve kapcsán sem a konfirmandusok létszáma vetődött fel elsődleges kérdésként a tematikus kiadvány megjelentetésére szerveződött szerzők körében, hanem a Szentlélek rejtett működése a kéziratéval adott személyes áldás kapcsán.

A 2022–2023-as munkaévhez készített munkaprogramért köszönet a szerzőknek és a megjelenést lehetővé tevő munkatársaknak, különösen Galambos Ádám kollégámnak, aki a szerkesztés munkáját végezte az ide kiadvány esetében is, immáron nyolcadik éve. Mivel a kötetben olvasható tanulmányok forrása az ismereteik mélyén a szerzők szívét érintő, átölelő kegyelem élményéből fakad, ezért a gyülekezeti munka különböző területein használható elméleti és gyakorlati anyagok mellett halljuk meg a személyes hit hangját, vegyük észre a lapok között megbújó mustármagokat.

■ NÉMETH ZOLTÁN

A szerző evangélikus lelkész, a gyülekezeti és missziói osztály vezetője

Személyi változások az egyházkerületekben

A Magyarországi Evangélikus Egyház kerületeiben a közelmúltban számos lelkipásztor új szolgálati helyre került. Az Evangélikus.hu összegyűjtötte az egyházközségek és intézmények lelkési vezetésében az elmúlt hónapokban végbement változásokat.

ORDINÁCIÓT KÖVETŐ KIKÜLDÉSEK

A Déli Egyházkerületben

Kondor Péter püspök lelkésszé avatta

- Manhardtne Szlovák Katalint, és beosztott lelkési szolgálatra küldte a Pécsi Evangélikus Egyházközségbe.
- Kutyej Dániel Sámuel beosztott lelkési szolgálatra küldte a Tótkomlói Evangélikus Egyházközségbe.
- Dr. Csermely Péter másoddiplomás teológust ordinációja után a Magyarországi Evangélikus Egyház egyetemi lelkési feladatkörben foglalkoztatja Budapesten.

Az Északi Egyházkerületben

Fabiny Tamás püspök lelkésszé avatta

- Nagy Ádámot, akit az északi egyházkerületi püspöki hivatal püspöki titkári feladataival bízott meg, és egyidejűleg a Budavári Evangélikus Egyházközségben gyülekezeti beosztott lelkési szolgálatra küldött.
- P. Nagy Krisztinát a Fancsal–Hernádvécsei Evangélikus Egyházközségbe küldte gyülekezeti beosztott lelkésznek.
- Veczán Zoltánt az Alberti Evangélikus Egyházközségbe küldte gyülekezeti beosztott lelkésznek.
- Némethné Tóth Szilvia ordinációját követően változatlan szolgálati helyen kórházi lelkigondozói szolgálatát folytatja, immár lelkészként.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben

Szemerei János püspök lelkésszé avatta

- Stikl Andreát, és Ecseny és környékére beosztott lelkési, Kaposvárra kiegészítő lelkési szolgálatra küldte.
- Somogyvári Flórárt Csurgóra küldte beosztott lelkészként.
- Hegedüs Szilvia másoddiplomás teológust ordinációja után félállásban a Kötcsei Evangélikus Egyházközségben állította szolgálatba beosztott lelkészként.

TOVÁBBI KIKÜLDÉSEK

A Déli Egyházkerületben

- Aradi András esperest helyettes lelkési szolgálatra a Gyöng és Környéke Evangélikus Egyházközségbe;
- Láng Pál lelkészt teljes állásban az Ótemplomi Szeretetszolgálatba intézménylelkési szolgálatra;

FOTÓ: GALAMBOS ADÁM

- dr. Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalint heti három órában az Evangélikus Középszokolai Kollégiumba intézménylelkési szolgálatra;
- határozatlan időre Vincze Déliát háromnegyed állásban a Szegedi Evangélikus Kollégiumba és negyedállásban a Szegedi Evangélikus Felsőoktatási Diákokthozba intézménylelkési szolgálatra;
- László Lajos Gergelyt félállásban a soltvadkerti Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolába iskolalelkési szolgálatra;
- Arató János Lórándot teljes állásban helyettes intézménylelkési szolgálatra a Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Technikumba;
- dr. Bácskai Károlyt – az egyetemi docensi főállása mellett (EHE) 2025. június 30-ig – másodlelkési állás helyettesítésére havi 68 órában a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközségbe;
- Selmeczi Géza Tamást helyettes lelkési szolgálatra a Dunaföldvári Evangélikus Egyházközségbe;
- Tuska Tibort helyettes lelkési szolgálatra a Gyomai Evangélikus Egyházközségbe;
- Zsíros Lillát helyettes lelkési szolgálatra a Gerendás–Csorvási Társult Evangélikus Egyházközségbe és a telekgerendási evangélikus leányegyházba;
- Selmeczi Lajos Pétert helyettes lelkési szolgálatra a Mezőtúri Evangélikus Egyházközségbe;
- Jámborné Szabados Reginát önkéntes helyettes lelkési szolgálatra a Tolna-Baranyai Evangélikus Egyházmegyébe;
- Felegyi-Németh Mária határozatlan időre, teljes állásban iskolalelkési szolgálatra a Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnáziumba;

- Szabó Szilárdot határozatlan időre félállásban iskolalelkészi szolgálatra a Dombóvári Belvárosi Általános és Alapfokú Művészeti Iskolába;
- Szigethy Szilárdot határozatlan időre félállásban a megyesyegyházi Schéner Mihály Általános Iskolába iskolalelkészi szolgálatra;
- Szücs Esztert határozatlan időre félállásban a kaposszekcsői Evangélikus Diakóniai Otthonba intézménylelkészi szolgálatra;
- Kovács Barbarát beosztott lelkészi szolgálatra a Kecskeméti Evangélikus Egyházközségbe;
- Magyar Tamást helyettes lelkészi szolgálatra a Csabacsúdi Evangélikus Egyházközségbe;
- Veres-Ravai Rékát helyettes lelkészi szolgálatra a Szentesi Evangélikus Egyházközségbe küldte Kondor Péter püspök.

Az Északi Egyházkerületben

- Balázs Tibor helyettes lelkészi kiküldést kapott a Sajókazai Evangélikus Egyházközségbe.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben

- Menyes Gyula helyettes lelkészi kiküldést kapott Homokbödögre és Vanyolára.
- Menyesné Uram Zsuzsanna Lovászpatonára kapott helyettes lelkészi megbízást.
- Hegedűs Attila intézményi lelkészi szolgálata a soproni Fabricius Endre Evangélikus Szeretetotthonban meghosszabbításra került.
- Pablényi Edina folytatja félállású iskolalelkészi szolgálatát a pápai Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvodában.
- Mitykó András helyettes lelkészi megbízása Mezölakon meg lett hosszabbítva.
- Szabó Vilmos Béla nyugalmazott lelkész folytatja helyettes lelkészi szolgálatát Öskүн.
- Nagy Dániel beosztott lelkészi szolgálatát folytatja a Bakony-szombathelyi, valamint a Hánta-Ászár-Kisbéri Társult Evangélikus Egyházközségben.
- Pápicsné Jakab Johanna Júlia beosztott lelkészi szolgálatát folytatja a Bakonyszentlászlói és a Sikátori Evangélikus Egyházközségben.

LELKÉSZVÁLASZTÁSOK

A Déli Egyházkerületben

- a Kecskeméti Evangélikus Egyházközség megválasztotta Hajduch-Szmola Patrikot (korábbi szolgálati helye Pécs).

Az Északi Egyházkerületben

- az Ósagárdi Evangélikus Egyházközség megválasztotta Szmolár Attilát;
- a Filadelfia Evangélikus Egyházközség megválasztotta Hulej Enikót.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben

- a Nádasi Evangélikus Egyházközség megválasztotta Tóth-Rosta Izabellát;
- a Bobai Evangélikus Egyházközség megválasztotta másodlelkésznek Németh Kittit;

- a Kaposvári Evangélikus Egyházközség megválasztotta Hege-düs Gábort (korábbi szolgálati helye Csurgó);
- a Mosonmagyaróvár-Rajka-Hegyeshalom-Levéli Evangélikus Egyházközség megválasztotta Farkas Ervint (korábbi szolgálati helye: Lovászpatoná);
- a Répcelak-Csánigi Evangélikus Egyházközség megválasztotta Baranyay Bencét;
- a Nagyvelegi Evangélikus Egyházközség megválasztotta Szemerei G. Benjamint;
- a Szákszendi Evangélikus Egyházközség megválasztotta Sinkó-Szabó Lillát.

LEMONDÁS, FELMENTÉS, NYUGDÍJBA VONULÁS

A Déli Egyházkerületben

- Zsíros András lelkész kérte rendelkezési állományba kerülését.
- Szabó Szilárd intézménylelkészi szolgálatára vonatkozó megbízása a kaposszekcsői Evangélikus Diakóniai Otthonban visszavonásra került.
- A Kecskeméti Evangélikus Egyházközségből szeptember 20-án nyugdíjba vonul Kis János. (Utóda Hajduch-Szmola Patrik.)

Az Északi Egyházkerületben

- Sándor Frigyes lelkészre a Magyarországi Evangélikus Egyház Bírósága a Miskolc-Belvárosi Evangélikus Egyházközségből elbocsátás fegyelmi büntetést szabott ki, és megállapította, hogy rendelkezési állományba került. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét jóváhagyta, az ítélet jogerős, ellene további jogorvoslatnak helye nincsen.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben

- Szemerei János püspök Farkas Ervin homokbödögei helyettes lelkészi megbízását,
- Pablényi Edina tapolcafői helyettes lelkészi megbízását,
- Weltler Gábor nagygyimóti helyettes lelkészi megbízását,
- Kőszeghyné Raczó Zsuzsanna Ecseny és környékére szóló megbízását visszavonta.
- A Mosonmagyaróvár-Rajka-Hegyeshalom-Levéli Evangélikus Egyházközségből Kiss Miklós augusztus 31-én nyugdíjba vonul. (Utóda Farkas Ervin.)
- Heinrichs Eszter, a Szombathelyi Evangélikus Diakónia Központ Ágfalvi Pszichiátriai Beteg Otthonának intézményi lelkésze diakóniai lelkészi munkaviszonyának megszüntetését kérte.

TOVÁBBI ÁTKÉRÉSEK, TÁVOZÁSOK

- Györgyi Zsolt lelkész az Északi Evangélikus Egyházkerületből a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületbe távozott, ahol a Marcalgergelyi-Szergényi Evangélikus Egyházközségben kapott helyettes lelkészi megbízást.
- Csozászky Márta főállású hitoktató az Északi Egyházkerületből a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületbe távozott, ahol a Harkai Evangélikus Egyházközségben áll szolgálatba helyettes lelkészként.

■ *Összeállításunk a püspöki hivataloktól kapott adatok alapján készült; összeállította: V. J.*

Evangélikus szakemberek vehettek át kitüntetés

Augusztus 20. alkalmából Szinnyei József-díjat kapott dr. Hubert Gabriella irodalom- és könyvtörténész, az Evangélikus Országos Gyűjtemény nyugalmazott igazgatója. Ugyanebben a kitüntetésben részesült dr. Keveházi Katalin, a Szegei Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtár főigazgatója. Az elismeréseket Vitályos Eszter, a Kulturális és Innovációs Minisztérium államtitkára és Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár adta át augusztus 19-én a Pesti Vigadóban. A Szinnyei József-díj azoknak a könyvtárosoknak adományozható állami kitüntetés, akik hosszabb időn át kiemelkedő teljesítményt nyújtottak, és tevékenységükkel, kezdeményezéseikkel szakterületük fejlődését segítik elő.

EvÉlet-infó

APRÓHIRDETÉS

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

Házasság. 1951. április 9-én Kecskeméten született, egyháziorgonista-képzéssel rendelkező, magányos férfi komoly házassági szándékkal megismerkedne egy magyar anyanyelvű, klasszikus zenét és magyar nótákat kedvelő, ötven év körüli hölgygel. Előnyben: evangélikus teológiát végzett lelkész. Érdeklődési köröm: komoly-, klasszikuszene-történelem, képzőművészet, német nyelvű költészet, hegyvándorlás, utazás (öt kontinenst beutaztam, és jelenleg is utazom), természetszeretet és sport. Testi, lelki, szellemi kívánságom: legyen minden közös napunk vasárnap! Fényképes levelet szívesen várok a következő címre: Nagy Tamás Gábor, Sonnenhalde 62, D-89075 Ulm, Németország.

**EVANGÉLIKUS
Élet**

**A Magyarországi
Evangélikus Egyház lapja**

Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
 • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLYOS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
 • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUSZÁNNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSI ZSUSZA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUSZA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodaszusza@lutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: PRIME RATE KFT. (1044 Budapest, Megyeri út 53.) www.primerate.hu; felelős vezető: DR. TOMCSÁNYI PÉTER • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online) • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokot tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
 • Címlapfotó: HORVÁTH-HEGYINÉ LUPTÁK DÓRA

ORATIO OECUMENICA

Istenünk, aki elhívsz, megszólítasz bennünket, hitet ébresztasz bennünk, és megerősítesz, hallgass meg minket, és megerősítesz, hallgass meg minket, amikor benned bízva visszük eléd kéréseinket!

Kérünk, te adj bátorságot, hogy kiálljunk az igaz ügyért, akár alkalmas az idő, akár alkalmatlan. Ne hagyj, hogy félelem férközzön a szívünkbe, amikor az evangélium hirdetése a cél. Ébressz bennünk felelősséget a közösségünk iránt, hogy soha ne bízzuk másra a ránk bízott feladatot.

Könyörgünk az egyház vezetőiért: püspökökért, esperesekért, lelkészekért, presbiterekért. A te félelmet nem ismerő szereteted mutasson nekik utat, legyen világosságuk: ahogyan Jézus is áldozatot hozott a rábízottakért, úgy önekik is legyen hozzá mindig kellő bátorságuk.

Tudjuk, hogy a te kezdedben van minden ember élete, minden sors, minden mosoly és minden könnycsepp. Könyörgünk, vezess minél többeket annak belátására, hogy egyedül benned bízva tudjuk a nehéz élethelyzetek sötétségében meglátni a világosságot. A te kezdedben vannak a háborúk is. Könyörgünk, adj a döntéshozók szívébe felelősségtudatot, bölcsességet, hogy cselekedeteik mihamarabbi békéhez vezessenek világszerte.

Könyörgünk elesett testvéreinkért. Te adj a betegeknek gyógyulást, a szenvedőknek kitartást, a gyászolóknak vigasztalást, a haldoklóknak megnyugvást. Kérünk, hogy vigyázz szemed kísérez azoknak a testvéreinknek az életét is, akik anyagi nehézséggel küzdenek, és félnek a bizonytalan jövőtől. Égesd szívükbe a zsolttáros szavait: „...akit az Úr szeret, annak ál-mában is ad eleget.”

Atyánk, mindenkor benned van bizalmunk, reményünk. Fiadon, Jézus Krisztuson keresztül megmutattad nekünk, hogy áldozatos szeretettel munkálkodsz üdvösségünkön. Az ő nevében kérünk, hallgasd meg kéréseinket. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 12. VASÁRNAP – ISÁM 17,37–50

Esélytelenül

Mindenki ismeri a történetet. A fiatal pásztorfiú, Dávid megelégedi a cinikus, erejében végtelenül biztos filiszteusnak, Góliátnak a lenéző kajánságát, és egy parittyával leteríti. Ez a mai igénk.

Amikor a király meghallja, hogy egy gyerek kész szembeszállni azzal, akinek a legyőzése mindenki számára elképzelhetetlen, rá akarja adni a páncélját. Egyedül neki van ilyen, rézből készült, és éppen az teremti meg a filiszteusok fölényét, hogy náluk a fegyverzet vasból van, amely átviszi a rezet. Dávidra azonban ez a páncél túl nagy, nincs is hozzá szokva. Vállalja esélytelenségét. Végül Góliát a cinikus magabiztosságának az áldozata lesz. Dávid pedig – ez a bibliai történetmesélés lényege – Istenbe vetett bizalmával győz.

Mai Góliátok. Essen szó a mi Góliátjainkról! Mindazokról, melyek feltarthatatlanul belegázolnak az életünkbe. Amikor írom ezeket a sorokat, éppen a rezsiemelkedés hírével küzdünk. Már határozat, hogy ösztől magasabb lesz a villany és a gáz ára. Emberek, családok sokasága elszorult torokkal gondol arra, hogy vajon ki tudja-e majd fizetni számláit. Érzik a megszorító döntések mögött húzódozó hatalmat, melyet nem lát át, nem is ért, nincs eszébe leköszödni, csak túrni kénytelen és fogcsikorgatva engedelmessé válni. Igazi Góliát.

Néhány hónapja megtörtént az, ami a mi életünkben még nem volt: ismét háború van Európában. Egy félelmetes, agresszív hatalom belépett egy másik ország területére. Öntörvényű uralmi helyzet alakult ki, melyre a népek közössége nem talál egységes ellenszert. A háború hozza magával lovasait, a drágulást, a bizonytalanságot, a félelmet. Igazi Góliát.

Újra emelkedni látszik a járványban megbetegedők száma. Amikor júliusban írok, még csak páran betegek az ismeretségi körömből, de már néhány kórházat bezártak. Újra vizionáljuk a távoktatást, a magányos öregeket, a másféle betegséget nem kezelő egészségügyet. Igazi Góliát.

Amikor olvasóim kezébe kerülnek ezek a sorok, már látszik, hogy hány tanár hagyta ott az iskolákat. Az alárendelt oktatásügy primitíven gondolkodó nemzedéket, befolyásolható fiatalokat nevel ki. Igazi Góliát.

Essen szó személyes Góliátjainkról! A rossz leletekről, az öregség hozta bajokról, az újabb és újabb kudarcok tapasztalatából kialakult céltalanságról, az éjszakai rémületekről, a kibírhatatlan magányról, az alvást sem engedő aggodalomról. Mind megannyi igazi Góliát.

Mit ér a hit? Csóváljuk csak a fejünket. Mit ér ilyenkor bármilyen szépen megmunkált hit? Mit ér az imádság, a templom, a csodás énekek? Ezek azoknak valók, akiknek nincsen gondjuk. Akik gazdagok, hatalmasak, egészségesek. Még ha azt mondjuk,

”

igen, bízom mégis, azonnal érezzük ennek elégtelenségét. Mit ér a szépen megmunkált hit, ha nincs valódi tett, az igazság egyértelmű kimondása, az igazságtalanság elleni harc?

A helyzet pontosan az, ami ott volt, a csatátér. A harcedzett katonák reménytelennek látják a küzdelem felvételét. Inkább viselik a szégyent, engedelmessé válnak azoknak, akiknek van páncél-

ANTONIO BALESTRA: DÁVID ÉS GÓLIÁT (18. SZÁZAD)

juk. Tudják, hogy semmi esély. Dávidban éppen az a nagyszerű, hogy bár tudja, semmi esély, de az életének tapasztalatai alapján kapaszkodik abba, aki eddig is vele volt. Esélytelen volt a medvével vagy az oroszlánnal szemben is, mégis megmaradt.

Lemegy, és kivégzi Góliátot.

Krisztus tanítványai. Nem vagyunk sem a parittyá, sem a kard emberei. Krisztus tanítványai vagyunk. Számunkra ő hozta el az emberséget. Ez az emberség magán hordozza az esélytelenséget. Talán pontosabban: a kereszt útját. Ez az emberség most képes másokra is figyelni. Azokra, akik a gazdasági élet vesztesései, akiknek lecsúszik az élete, akik elvesznének, mert senki sem figyel rájuk. Ez az emberség kész ebből a magatartásából néven nevezni az igazságot és az igazságtalanságot, képes küzdeni a megmaradt szépért, a bölcsességért és a jóságért.

Mindenki bolondnak tartja Dávidot, és tudják, hogy vége van. Ő mégis lemegy, és kivégzi Góliátot.

■ KOCZOR TAMÁS

Imádkozunk! Ne hagyj megszégyenülnünk, hiszen benned bízunk, rád hagyatkozunk, és azt reméljük, figyelsz ránk. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 4.) Tudjuk, hogy [...] meghallgat minket. 1Jn5,15 (Zsolt 22,20; Mk 7,31–37; ApCsel 9,1–20; Zsolt 49) „Az ámen szó jelentése: igen, igen, úgy legyen” – mondják konfirmándusaink. „Mi legyen úgy?” – kérdezek vissza. „Az, amit kértem az imádságban” – érkezik a felelet. Isten meghallgat minket, ám az, hogyan teljesíti kéréseinket, az ő titka. Gyakran nem úgy, ahogy mi szeretnénk, hanem úgy, ahogy az a javunkra van. A kettő közötti különbség pedig sokszor csak évek múltán lesz számunkra is nyilvánvalóvá. Ezért zárjuk ámennel imáinkat, és kérjük, hogy úgy legyen, ahogy Isten akarja, mert ő tudja, mire van szükségünk.

Hétfő (szeptember 5.) Ezért bizakodva mondjuk: „Velem van az Úr, nem félek, ember mit árthat nekem?” Zsid 13,6 (Ézs 49,15; Mt 9,27–34; 2Krn 1,18–2,17) Nem szeretjük, ha keresztülhúzzák a számításainkat, sem kisebb, sem nagyobb horderejű kérdésekben. Olyan sokat veszíthetünk: a könnyebb boldogulás reményét, az irányítás illúzióját, a szabadság látszólagos birtoklását. Aki azonban az Úrban bizakodik, nem pedig önmagában, az felismeri, hogy mindezek elvesztése miatt nem kell rettegnie, sőt ezekhez ragaszkodni sem érdemes. Hiszen az Istennel való kapcsolatunkból fakadó távlatok garanciái nem ezek, hanem az Örökkévaló maga.

Kedd (szeptember 6.) A mi Urunk, Istenünk irgalmas és megbocsát. Dán 9,9a (Lk 15,1; Mk 3,1–10[11–12]; 2Krn 3,1–17) Ha minket megbántanak, várjuk a bocsánatkérést. Ha velünk viselkednek igazságtalanul, követeljük a jóvátételt. Természetesnek vesszük, hogy a kapcsolat rendezésére irányuló első lépést a másik tegye meg: az, aki rosszat tett velünk, aki vétkezett. Mi pedig ezután, ha úgy gondoljuk, reagálunk, akár még el is fogadjuk a felénk nyújtott békejobbot. Azonban a Szentírás szerint Isten számára mást jelent az irgalom és a megbocsátás. Várakozóan kémleli a határt a tékozló fiú apja; megy a jó pásztor hegyen-völgyön, szűrés tövisek között is; Egyszülöttjét küldi a világba az Atya, hogy mindenestől visszafogadhassa bűnbánó gyermekeit.

Szerda (szeptember 7.) Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük. Mt 18,20 (Zsolt 84,2; Jn 4,46–54; 2Krn 5,1–14) Vendégség, ahova benéz az Isten is? Összegyűltünk már páran, de helyet szorítunk neki is, kicsit összebb húzzuk a székeket, hogy beférjen még egy az asztal köré. Üljön csak ő is közénk, legyen a vendégünk, kedvesen behívjuk. De mindez nem fordítva van-e?

Ő a vendéglátó, ő hív meg magához, fogad be, ő van otthon, az ő jelenléte a biztos, az állandó, mi pedig átutazó vendégei vagyunk, akiket meghív, akikkel közösséget vállal.

Csütörtök (szeptember 8.) A Lélek pedig azonnal kivitte őt a pusztába. Negyven napig volt a pusztában, miközben kísértette a Sátán. Vadállatok között élt, és angyalok szolgáltak neki. Mk 1,12–13 (Mal 3,1a; Lk 8,1–3; 2Krn 6,1–21) A kísértés gyökere a hiány megtapasztalása. Az illúzió, hogy ha valami a miénk lenne, ha betöltené a keletkezett űrt, biztosan jóra fordulna minden, megoldódna a probléma, elmúlna a fájdalom, hazatalálna az eltévedt, megelégedne a kereső. Hamis beteljesedésről suttog a kísértő, a hiány betöltését ígéri. Más válasz a Sátán féligazságokon alapuló kérdéseire nem is lehet, mint az Úr Jézus Krisztusé: „nemcsak”. Mert ideig-óráig, részlegesen betölthető ugyan a kísértő által felkínált testi, múltó javakkal is a hiány, de a zsigeri szomjúságot csak az élő víz, a lelki éhséget csak az élet kenyere csillapíthatja örökké.

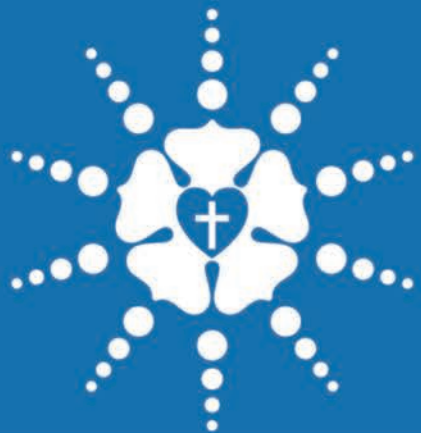
Péntek (szeptember 9.) Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek; nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket. Mk 2,17 (Jer 17,14; Mt 12,15–21; 2Krn 6,22–42) Sokan egy súlyos betegség vagy nehéz élethelyzet után tudják kimondani: én már nem akarok úgy élni, mint eddig. Átértékelik életeseményeiket, megváltozik a fontossági sorrend, szükségszerűen változik a kapcsolatok mélysége is. Bármily elmentmondásosnak hangzik is, egy testi seb segítheti a lelki sebek gyógyulását. Betegségből lábadozva, a gyógyulás útján járva hol összeszorított fogakkal, hol megkönnyebbült sóhajjal fel kell tenni a kérdést: egyáltalán ki is a beteg, és ki az egészséges? Az örök távlatából szemlélve mindegy is, hiszen közös, hogy mindkettőnek szüksége van Krisztusra, aki megszabadít a mulandó test rabságából, és lelki gyógyulással ajándékozza meg a benne bízót.

Szombat (szeptember 10.) A reménységben örvendeztetek, a nyomorúságban legyetek kitartók, az imádkozásban állhatatosak. Róm 12,12 (Dán 6,11b; ApCsel 9,31–35; 2Krn 7,1–11) Az Isten előtti elcsendesedés szavak nélkül is tanít. Megszületik benne ezernyi válasz, érzés, megoldás. De még fontosabb, hogy általa erősödik a kapcsolat a Teremtővel. Olyan, mint a fény vagy a víz. Szükséges az élethez. Szavak nélküli imádság. Nem azért, mert nincsenek, elfogytak volna, elégtelenek lennének a szavak, hanem azért, mert nincs rájuk szükség. Elég a csendes jelenlét, mint a lélegzetvétel.

HANGSZERES LUTHER MÁRTON-PÓLÓK!
Megvásárolhatók üzletünkben vagy a webáruházunkban

EPOT 2022

EVANGÉLIKUS PRESBITEREK ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA

2022. szeptember 24.

2022-ben ismét megrendezik az evangélikus presbiterek országos találkozóját. Az eseményre nem csupán a presbitereket, hanem az egyházközségek és intézmények vezetőit, munkatársait és mindazokat várják, akik valamilyen formában felelősséget és feladatot vállalnak egyházunk építésében.

10.00–10.15	Nyitóéneklés
10.15–10.30	Megnyitó, köszöntő
10.30–11.05	Bibliatanulmány: Megszámláltatunk...
11.05–11.15	Éneklés
11.15–12.00	Panelbeszélgetés a bibliatanulmány kérdéseiről
12.00–13.15	Ebédszünet
13.15–14.30	Szekciók öt teremben
14.30–15.30	Szünet, „lehetőségek piaca”, zenei program
15.30–17.00	Úrvacsorás istentisztelet

Időpont és helyszín

2022. szeptember 24., szombat, 10–17 óra

Hungexpo, C pavilon (Budapest X. ker., Albertirsai út 10.)

**Részletes program és
további részvételi információk**
evangelikus.hu/epot-2022